

REGŐCZI ISTVÁN

ISTEN VÁNDORA A SZERETETRŐL

SZENT ISTVÁN TÁRSULAT

Regőczy István

ISTEN VÁNDORA A SZERETETRŐL

Regőczi István

ISTEN VÁNDORA A SZERETETRŐL

SZENT ISTVÁN TÁRSULAT
az Apostoli Szentszék Könyvkiadója
Budapest 2001

© Szent István Társulat

ISBN 963 361 218 7

Szent István Társulat
1053 Budapest, Kossuth Lajos utca 1.

Felelős kiadó: dr. Rózsa Huba alelnök
Felelős kiadóvezető: Farkas Olivér igazgató
Főszerkesztő: Kindelmann Győző
Készült 5,13 A/5 ív terjedelemben

Előszó

A Jubileumi Szentévben – amely egyben Magyarország alkotmányos születésének is millenniumi esztendeje – kedves híveim arra kértek, írjak egy új könyvet „Isten vándora a Szeretetről” címen. Én már rég letettem a tollat, magamtól bizonyára nem írtam volna többet, de ennek a felkérésnek nem tudtam ellentmondani. Így csak az volt a válaszom:

– Isten kegyelméből írok, amit írok. Ha időt és kegyelmet kapok, meglesz a könyv, még ebben a Szentévben.

Ma, 2000. augusztus 22-én, ezen a jellegzetes Mária-ünnepen kezdtem el írásomat. Ez az ünnep nekem mindig kedves, de egyben fájó emlékeket idéz fel. Boldogemlékű XII. Pius pápa, a magyarok nagy, hűséges barátja 1950-ben dogmaként hirdette ki, hogy a Boldogságos Szűz Mária testestől-lelkestől mennybe vétetett. Őszentsége egyben elrendelte, hogy augusztus 15-ének, vagyis a Boldogságos Szűz Mária mennybevételének nyolcadán, augusztus 22-én egy új ünnepe legyen a Szűzanya Szeplőtelen Szívének.

Ezen a napon annak idején a váci sasfiókák otthonának kápolnájában mindig szentségimádást tartotunk. Ezelőtt ötvenkét esztendővel, vagyis 1948. augusztus 22-én nagyon megzavarta ünnepünket a sasfiókák otthonának államosítása, de mi azért megtartottuk a szentségimádást. Otthonunkba már nem mehettünk be, mert azt az állami hatóságok lepecsé-

tették, de sasfiókáim a városháza elé vonultak, és kérték a polgármestertől a kulcsokat, hogy visszamehessenek otthonukba, amelyet ők építettek. Ezt ők saját elhatározásukból tették, mialatt én a hívekkel a kápolnában a szentségimádást végeztem.

Később tudtam meg, hogy sasfiókáimat ekkor egy állami intézetbe terelték a rendőrök, vagyis mai szóval élve bezárták őket. Egész éjjel virrasztottam az Oltáriszentség előtt. Alighogy pirkadt, benépesedett a kápolna. Az én sasfiókáim az ablakokon át megszöktek az intézetből, és sírva-zokogva vettek körül. Reverendámba kapaszkodtak, úgy kérleltek, ne hagyjam őket, velem akarnak maradni. Amikor nagy nehezen, elcsukló hangon megmagyaráztam nekik, hogy a túlerővel szemben tehetetlenek vagyunk, és hogy vissza kell menniük, akkor csak azt kérték, hogy még egyszer részt vehessenek a szentmisén. Meghatódva, olyan Utolsó Vacsora-i hangulatban mutattam be a szentmisét az én könnyező sasfiókáimnak, de ugyanakkor örömteljes lelkülettel ismételtem az Úr Jézus szavait: „Vágyva vágytam rá, hogy ezt a vacsorát elköltsem veletek, mielőtt szenvedek” (Lk 22,15).

Akik könyvem, az Isten vándorát olvasták, jobban megértik, hogyan tudok én szeretni, és leginkább azokat az árva kisgyermekeket, akik annyira vágyódtak az édesanyjai szeretet után. Most, ötvenkét év távlatából megértettem, hogy a Boldogságos Szűz Mária szíve az, ami igazán az anyai szeretetet sugározza.

Mert Isten a Szeretet és Ő minden szeretetét beleoltatta ebbe a legdrágább, legszeretetremlőbb anyai szívbe, amelyben az Ő Szent Fiának Szentséges Szíve a Szentlélek által formálódott, mert csak ezen a drága Szeplőtelen Anyai Szívén keresztül lehet érzé-

kelni és megérteni az Isteni Szeretet végtelenségét, magasságát, mélységét, szélességét, hosszúságát, amely minden képzeletet meghalad. A Boldogságos Szűz Mária a tökéletes szeretet, a szolgáló szeretet, a szenvedő szeretet, amelyben a hit, a remény és a szeretet, az isteni erények csúcspontja teljesül.

Minden törekvésem, hogy a Szeplőtelen Szív által tudjak szeretni. Más szóval a Szűzanya Szeplőtelen Szívével próbálok szeretni, miután mindenemet és mindent Neki ajánlottam és szenteltem, hogy általa tudjak minél nagyobb dicsőséget adni a Szentháromságnak, minden szeretet forrásának.

*Budapest, Szűz Mária Szeplőtelen Szívének napján,
Kútvölgyi Mária Engesztelő Kápolna
2000. augusztus 22.
Regőczy István, az Isten vándora*

Hogyan szeret minket a Mennyei Atya?

„Isten a Szeretet” – írja Szent János, a szeretett tanítvány. Mennyei Atyánk végtelen szeretettel szeret minket. Szeretetből adta nekünk Fiát, szeretetből oltja belénk a Szentlelket, a szeretet közössége maga a Szentháromság. Mennyei Atyánk szeretetből tevékenykedik öröktől fogva. Úgy fogadott szeretetébe, hogy mi is tudjunk szeretni. „Arról tudják meg majd rólatok, hogy tanítványaim vagytok, hogy szeretettel vagytok egymás iránt” (Jn 13,35).

Mária volt a Mennyei Atya legtökéletesebb teremtménye, legkedvesebb lánya. Jézusnak nemcsak Édesanyja, de legjobb, legértelmesebb tanítványa, aki minden szavát megőrizte szívében (Lk 2,51). Mária a Szentlélek legszentebb jegyese, mátkája és eszköze. Mária ezért a Szentlélek hárfája, Jézus legbensőségesebb barátja. A Mennyei Atya legtökéletesebb „Fiat”-ja. Egész élete egy állandó „igen”, a Mennyei Atya akaratához való simulás.

A szeretet a teremtés egész története, az egész ki nyilatkoztatás, hitünk minden igazsága, törvényszerűsége. Az örök igazságok, a Kezdet és a Vég misztériumai. Az Anyaszentegyház, az egész láthatatlan-látható világ, a feltámadás és az örök élet mind klasszikus tömörséggel bennfoglaltatik a szeretet csodálatos világában, amely maga az Isten.

Isten mindig hív bennünket sürgető szeretetével. Nemcsak azért küldte közénk Fiát, hogy üdvözítsen minket keresztségével, inkább azért, hogy megismerjük Őt Fia által. Fő törekvésünk tehát az legyen, hogy Krisztus által, vagyis a Szentíráson keresztül, mind jobban megismerjük Istent. Az Úr Jézus, hogy ne maradjunk árván, elküldte a Szentlelket, hogy az Ő tanítását megvilágosítsa, egyre érthetőbbé tegye számunkra, és így váljon ez életté bennünk. Mennyi köszönettel, hálával tartozunk Mennyei Atyánknak. Mindenre csak egy lehet a felelet – Itt vagyok, Atyám, hogy teljesítsem akaratomat.

Mennyei Atyánk küld bennünket. Nekünk örömmel kell fogadni a küldetést, hiszen ezáltal leszünk nemcsak gyermekei, hanem munkatársai is. Ez a küldetés számunkra a legnagyobb megtiszteltetés. Ezért minden további nélkül teljesíteni kell azt. Tudatában lenni, hogy mi magunktól semmit nem tudunk, de Istennel mindent el tudunk érni, aki erőnkön kívül nem próbál meg bennünket. Küldetésünkhöz megadja a megfelelő kegyelmet, csak teljesen rá kell hagyatkozni, minden bizalmunkat gondviselő szeretetébe helyezve. Soha ne okoskodjunk, tudjunk mindent az örökkévalóság szemszögéből nézni. Isten tökéletes bölcsesség, az Ő útjai kifürkészhetetlenek. Nekünk csak egyre kell törekedni, hogy mindig, mint a Boldogságos Szűz Mária, ki tudjuk mondani az „igen”-t, mert ez a mi boldogságunk kulcsa, hogy teljesítsük Mennyei Atyánk kívánságait. Ezért kell nekünk teljesen önzetlen, önátadással Mennyei Atyánkra hagyatkozni, ez teszi széppé, kiegyensúlyozottá az életün-

ket, ezáltal lesziünk belső emberek, ezért kell állandóan a Boldogságos Szűzanyához fohászkodni, hogy Őt mindenben követhessük, és mindig újból kezdhesük a mi megtérésünket lelkesen, következetesen hibáink ellen küzdve. Mindig előbbre jutva az életszentség útján a tökéletességre törekedve, mert a mi Mennyei Atyánk is tökéletes. Szentekké kell lenni, mert Isten is szent.

Hogyan szeret minket Jézus?

„Új parancsot adok nektek: szeressétek egymást, ahogy én szeretlek benneteket” (Jn 12,34). Ez az utolsó vacsorán elhangzott, búcsúbeszédéből vett idézet megvilágítja Jézus egész lelkiségét, amely a tiszta, önzetlen szeretet. Tudjuk, hogy az Úr Jézus, aki teljesen egy a Mennyei Atyával, az adakozó szeretet csodálatos megnyilatkozása. Ő nemcsak szavakkal szeret, hanem teljes aktivitással és hűséges odaadással. Erre a szeretetre akar bennünket tanítani, hogy minden fenntartás nélkül szeressünk, és ezt bizonyítja egész élete és életének folytatólágossága közöttünk az Oltáriszentségben. Minden beszéde és cselekedete ezt igazolja. Minden törekvése erre irányul. Az utolsó vacsorát is ezekkel a szavakkal vezeti be: „Vágyva vágytam rá, hogy ezt a húsvéti vacsorát elköltsem veletek” (Lk 20,15).

Ezért sürgeti Őt szeretete, hogy felfoghatatlan vágyakozással készítse Őt a szeretet, hogy még kínszenvedése és kereszthalála előtt végtelen isteni szeretetéről tanúságot tegyen, mert hiszen ezt a szeretetet realizálja Ő a Kereszthalála gyümölcsében, az Oltáriszentségben. Mint ahogy egy édesanya nem talál kellő szavakat, hogy szeretetét gyermeke iránt kifejezze, csókolgatja, becézgeti; úgy szeretlek, mondogatja, hogy megeszlek. Mennyi gyengédség, mennyi szeretet, mennyi vágyakozás van ezekben

a szavak-ban, hogy kifejezésre jusson az egység utáni vágyakozás, amely igazából az Oltáriszentségben nyer valóságot. Mert Jézus úgy adja magát, hogy magunkhoz vehessük, nemcsak lélekben, de fizikailag is egyek lehessünk Vele. Drága Szent teste asszimilálódjon a mi testünkkel, amely ezáltal egy test egy lélekké formálódik a szeretet köteléke, az Oltáriszentség révén. A legcsodálatosabb Jézusunk szeretetében, hogy mindenben hozzánk hasonló lett, a bűnt kivéve. Legyen neki egy drága Édesanyja, aki a világon a legszebb, a legjobb, a legkedvesebb Édesanya. Azt kívánja Jézus, hogy mi is próbáljunk Őt úgy szeretni, mint ahogy Mária, az Édesanyja szerette Őt. Szeretetünk, gyengédségünk, figyelmünk minden jelével halmozzuk el, dajkáljuk Őt, énekeljünk neki suttogó altatódalt, mosolygós örömmel játszunk Vele, imádságos lelkülettel beszéljünk hozzá, csókolgassuk, nevetgéljünk, mindenre odafigyelve, mert hiszen Ő nekünk született, Ő legdrágább testvérkénk. Édesanyja, Mária oly boldog örömmel adja Őt nekünk, hogy csak foglalkozzunk Vele, hogy az Ő drága fiacskáját mindennél jobban szeressük. Mária segítségével növekedjünk abban a lelkiségben, amely az édes Jézust eltöltötte, akinek első szavai is erre világítanak rá, hogy mennyire egy Ő a Mennyei Atyával.

– „Hát nem tudtátok, hogy Atyám házában kell lennem?” (Lk 2,50).

Minden törekvésünk az legyen, hogy úgy, mint az édes Jézus, Mennyei Atyánkat lássuk, keressük mindenben. Akkor növekedünk igazi bölcsességben, akkor szeret Ő bennünket igazán, ha teljesítjük Mennyei

Atyánk akaratát. Akkor jön hozzánk lakóhelyet venni. Akkor leszünk igazi barátaivá, ennek fog igazán a Boldogságos Szűz Mária örülni. Mindent meg fog tenni, hogy az édes Jézus szeretetére mindinkább méltók legyünk, és így adjunk dicsőséget Mennyei Atyánknak.

Hogyan szeret minket a Szentlélek?

„Szentlélek Isten szállj le ránk, elménket betöltő tiszta láng!” A Szentlélek ragyogása betölti szívünket, lelkünket, hogy meglássuk, milyen kicsinyek, milyen tehetetlenek vagyunk nélküle. Még Isten szent nevét sem tudjuk kellő áhítattal, imádsággal elrebegni. Ő az a láng, tűz, fényesség, melegség, amelyről Jézus beszélt: „Tüzet hoztam”. Ő az, aki megtanít minket sóhajtozva imádkozni, mélységes alázattal, semmiségünk tudatában, teljesen ráhagyatkozni. Ő a szép szeretet csodálatos világa, mellyel nem tudunk betelni. Ő ad ihletet, hogy kegyelmi életünk szépsége kibontakozzon, gyönyörűsége, pompázó színekben. Ő tud művészi remekművet alkotni belőlünk, ha átadjuk magunkat kegyelmi sugallatainak. Ő az az ajándékozó szeretet, amely mindig csak ad, kétszeres ajándékával mérhetetlenül gazdaggá tesz bennünket. Ő a bölcsesség, amely megérteti velünk a helyes értékrendet: Isten a Kezdet és a Vég. Isten az örök Jelen. Ő a fölfoghatatlan, a csodálatos, Benne élünk és vagyunk, mozgunk, létezzük, Vele, Általa, Vele és Benne. Ő felfedi hitünk mélységét, magasságát, szélességét, hosszúságát. Ő a Tudomány, amely kifürkészhetetlen távlatokba visz bennünket, és hitünkkel egészíti ki, amit korlátolt tudásunkkal nem tudunk felfogni. Ő a Jótanács lelke, hogy helyesen tudjunk dönteni, jó és rossz között, hogy helyes útra tudjunk másokat vezetni végső, örök célunk felé. Ő az Istenfélelem, amely

visszariaszt a rossztól, nehogy eltérjünk Isten bölcs parancsaitól. Ő a Jámberság, amely által örömmünket leljük az Imádságban, a Szentírásban és a kinyilatkoztatásban. Ő az Erősség, amely rendíthetetlen, tántoríthatatlan a gonosszal szemben, bátorságot ad a hűséges hittartásra, ha kell a vértanúságig. Még jellemezhetném a Szentlélek csodálatos gyöngyeit a Hitet, a Reményt, de leginkább a Szeretetet, mert a szeretetben minden benne foglaltatik. Szeretet az Isten, aki állandó cselekvő, odaadó szolgálatra szólít.

Így szeret hát bennünket a Szentlélek a kegyelmek, a szentségek révén, de leginkább az Oltáriszentség által.

Boldogságos Szűz Mária, Szentlélek Mátkája, Szentlélek Temploma, Te vagy a Szentlélek legtökéletesebb remekműve; alázattal kérlek, eszközöld, hogy működhessen bennem a Szentlélek!

Hogyan szeret minket Mennyei Édesanyánk?

„Üdvözlégy Kegyelemmel teljes az Úr van teveled, legáldottabb vagy te az asszonyok között” (Lk 1,27).

Mária a szép szeretet Anyja, akinek szívében több szeretet van, mint az összes édesanya szívében, hiszen minden isteni szeretet benne összpontosul. Az isteni szeretet szépségének legszebb, legcsodálatosabb virága. Minden teremtmény fölött áll a kegyelmi élet ragyogásában, amelyet Gábor főangyal is megcsodál benne, és azért nem nevén szólítja, hanem „kegyelemteljes”-nek. Az Igazság Tükre Ő, amelyben az örök bölcsesség szépsége, fensége sugárzik. Ő az egyedüli, akit Isten ennyi szépséggel, jósággal, kegyelemmel, szeretettel elhalmozott. Ő mindezt gyümölcsöztetni akarja gyermekei javára, akiket Ő a Mennyei Atyától kapott. Ő a kereszttövében lett mindannyiunk Mennyei Édesanyja, amikor Jézus a haldokló végső testamentumként ráhagyott, vagyis neki ajándékozott bennünket.

„Asszony, nézd, Ő a te fiad, nézd, Ő a te anyád” (Jn 19,26).

Egyedül a Boldogságos Mennyei Édesanyánk élte át egész teljességében Szent Fiának minden gyötrelmét, szenvedését, megaláztatását. Kínos, fájdalmas haláltusáját, amelyet még betetőzött az a szörnyű fájdalom a tehetetlenség, hogy semmivel sem tudja enyhíteni szeretett Fiának fájdalmait. Még egy csepp vízzel sem enyhíthette szomjúságát!

Ezért tud Ő olyan nagyon szeretni minket. Egyetlen ember sem tudja megközelíteni a Szűzanya irántunk érzett szeretetét és féltő aggodalmát: „Jaj, ne-hogy egyetlen halhatatlan lélek is elveszen, vagyis a kárhozat helyére jusson”. Ezért tud Ő, a Fájdalmak Anyja lehajolni minden szenvedő gyermekéhez, mert mindegyikben az Ő megfeszített Fiát látja. Ezért tud Ő bármilyen bajbajutott gyermekéhez olyan megértő lenni. Ezért tudja Ő is, mint haldokló Fia, a Mennyei Atya irgalmát leesdekelní, minden bűnös gyermeke számára. Ezért lett Ő az Irgalmasság Édesanyja. Mert Ő tapasztalta meg legjobban az isteni irgalom teljességét, amikor a keresztről levéve látta Szent Fia sebeit. Magához ölelve csókolgatta, könnyeivel öntözte azokat. Ő édesanyai szívének minden szeretetével, féltő gondoskodásával mutatja meg, hogy mindenre képes gyermekeiért. Ő annyira szeret, hogy állandóan imádkozik értünk, közben jár az irgalmasság trónusánál, hogy mentse gyermekeit.

Ezért könnyezik, immár 2000 esztendeje annyi kegyhelyen a képe, vagy szobra, igazi véres emberi könnyeket hullatva. Ezért kér, hogy békében, szeretetben éljünk Istennel és embertársainkkal, hogy kegyelmi életet élve tudjunk szeretni, viszonzva az Ő gyengéd anyai szeretetét, amely számunkra annyi vigasz forrása.

Hogyan szeret minket Szent József?

Prohászka, a nagy püspök, Szent Józsefről úgy ír, mint aki mindenütt ott van, helyt áll, szeretetével mindent beárnyékol. Szent József olyan, mint a Mennyei Atya árnyéka, vagyis a Szeretet árnyéka: elválaszthatatlan a Szeretettől. Ebben az atyai szeretetben Szent Józsefnek csodálatos a kisugárzása, vagyis Szent József gondoskodó szeretetével a Mennyei Atyát képviseli, megtestesíti, helyettesíti. Szent József visszfényez a Mennyei Atya végtelen, örök szeretetének. Szent József gondoskodó, atyai szeretettel szeret.

A Mennyei Atya legtökéletesebb, legszentebb, legsebbebb, legtisztább, legkedvesebb, legdrágább teremtménye a Boldogságos Szűz, s Ő Szent Józsefekre van bízva. Óriási kiváltság ez, amely Szent Józsefet annyi örömmel, boldogsággal tölti el! Szent Józsefet szeretettel és megbecsüléssel halmozza el a Mennyei Atya, így tud Szent József önzetlen önátadással szeretni.

Bár a Mennyei Atya Őt teszi próbára először a Szentcsaládban, amikor az Ige megtestesült és a Szűzanya méhében a Szentlélek által megkezdte test szerinti életét. Az áldott állapotban lévő Istenanya ki mondhatatlan gyötrelmet, szenvedést okozott Szent Józsefnek. Sehogy sem tudta megérteni, hogy az Ő Tisztaságos Jegyese, akit mindennél nagyobbra és többre becsült és szeretett, hogyan lett várandós Édesanya. Kérdőre nem vonhatja, magyarázatot nem kérhet, hiszen ő királyi leszármazott, lovagias férfi.

Emészti, gyötri, marcangolja szívét-lelkét ez a lehetetlen állapot. Szinte beleőszül a gyötrelmekbe. Csak imádkozik bizalommal, állhatatosan, és az angyal megjelenik neki: „József, Dávid fia, ne félj magadhoz venni Máriát, hiszen a benne fogant élet a Szentlélektől van, fiat szül, akit Jézusnak nevezel el, mert Ő szabadítja meg népét bűneitől” (Mt 1,20-21). Milyen boldog örömmel veszi ezt tudomásul Szent József, most lángol fel először szívében a hála és a szeretet a Mennyei Atya iránt, most ismeri meg igazából, hogy Isten a Szeretet (1Jn 4,8). Szent Józsefet ezután ez a szeretet élteti. Minden gondolatát, szavát, cselekedetét ez vezérli. Most már jöhet bármilyen megpróbáltatás, boldogan túlteszi magát mindenen, hiszen tudja, hogy az isteni szeretet birtokában van. Már csak egy törekvése van: ezt a szeretetet mindjobban átélni, sugározni, vagyis, hogy a szeretet megtestesítője legyen, mint a Szent Család feje, mint a Mennyei Atya terveinek teljesítője, mint Jézus hűséges barátja, a Boldogságos Istenanya oltalmazója.

Hogyan szeretnek minket az angyalok?

Angyalaik az égben állandóan látják Mennyei Atyánk arcát. Az angyalok Mennyei Atyánk legelső teremtményei, akik a mennyországot benépesítik. Csodálatos szellemi lények, akik mindig készek Isten szolgálatára. Istent dicsőítik, magasztalják, hálát adnak Néki. Az a nagy kiváltságuk, hogy Isten színelátásának örvezdezhetnek.

Isten örök elgondolásaiban, terveiben nagy szerep jut nekik, amelyet ők azonnal teljesítenek; játszi könnyedséggel állnak készen Isten szolgálatára. Ők már kiállták a nagy próbát: Szent Mihállyal az élen Istenhez csatlakoztak, mindent az Ő nagyobb dicsőségére cselekednek. Ők tudják igazán értékelni, hogy Mennyei Atyánk mennyire szeret minket, hogy még „Egyszülött Fiát is feláldozta értünk és a Szentlelket, mint az Ő nagy ajándékát adta nekünk”. Innen ered a szent angyalok ráanksugárzó szeretete. Ők mindent elkövetnek, hogy rajtuk keresztül mi is egyre jobban szeressük Mennyei Atyánkat, egyre inkább engedelmeskedjünk Szent Fia új parancsának, legyünk eszközeivé a Szentléleknek, és így lehessünk már a földi életben a Szentháromság élő templomai. Ezért szinte féltő szeretettel óvnak bennünket a tudatos bűnöktől, hogy ne legyünk önteltek, kevélyek, hanem alázatosak, egyszerűek, mint ők.

Az angyalok hűséges őrzőink. A mennyország fénylő valóságából a szeretet, a béke és az egység bi-

zalmából olyanok Ők, mint Isten dicsőségének ragyogó csillagai. A csendes nyári éjszakákon föltekintünk az égre, ahol milliónyi csillag ragyog. A régi néphit szerint minden csillag egy angyalt jelképez, s tündökölve, milliárdnyi évek messzeségéből mind-mind a mi kis földünket veszi célba, hogy a Szentháromság fényét, dicsőségét sugározva, abból az ismeretlen másvilágból hozzanak üzenetet, amely az örök valóság, mert soha el nem múlik. A világmindenségben annyi minden elenyészik, de ezek a fényes angyalok mint csillagok hívogatnak, mert mi is odavalók vagyunk közéjük.

Mi innen, a mi kis Földünkről, csak csodálhatjuk Isten nagyságát, de megközelíteni nem tudja végtelen hatalmát, erejét, bölcsességét, tudását. Igen, mi a Földről csak ezt látjuk: a nap, a hold és a csillagok csodálatosan, tervszerűen mozognak, s mindez arra utal, hogy milyen kicsinyek vagyunk és Isten milyen hatalmas. Angyalain keresztül irányítja figyelmünket a Végtelen felé.

Az angyalok nagyon szeretnek bennünket. Vágakozó szeretettel, hogy egyre jobban megismerjenek minket, mert szeretnék, hogy mi is ott legyünk, ahol ők vannak. Vonzanak, segítenek minket, hogy egyre a mennyország felé haladjunk. Ők tudják, hogy Isten valóságos jelenléte közöttünk a szeretet szentsége, a legméltóságosabb Oltáriszentség, ezért ők a Szeretet Szentségének legtökéletesebb imádói. Azért nevezi Aquinói Szent Tamás az Oltáriszentséget az angyalok eledelének, mert imádó hódolattal veszik körül a szentmiseáldozatot. Minden egyes tabernákulum, oltárszekrény előtti örökmécses számunkra olyan, mint egy fényes csillag, és ezt látják onnan föntről

a mennyországból az angyalok, s annak örülnek igazán, ha hódolattal borulunk le az Úr Jézus jelenléte előtt.

Ha magasztaljuk a szeretet Szentségét, a legméltóságosabb Oltáriszentséget, az már most, földi életünkben egyesít minket a dicső Szentháromsággal, és ez az első íze a mennyországnak. Ezt látják az angyalok minden szentmisében. Azért olyan nagy öröm számukra a szentmiseáldozat bemutatása. Azért szeretik az angyalok, ha mi a szentmiseáldozat révén belekapcsolódunk az ő mennyei dicsérő szózatukba

Mondjunk köszönetet a dicső Szentháromságnak, mert mindezt látják az angyalok, s azért szeretnek úgy bennünket, hogy mi is eggyé váljunk velük az egész világot átölelő szeretetben. Imádó, engesztelő, hálaadó köszönetben.

Tehát azért szeretnek az angyalok minket, mert az ember az eszköze annak, hogy napkelettől napnyugtáig bemutatattatik a legszentebb áldozat, éjjel-nappal folyik a szentmisék csodálatos láncsorozata, amely körülövezi az egész világot, és az angyalok örvendezve zengik: „Szent vagy, szent vagy Mindenség Ura Istene, dicsőséged betölti a Mennyet és a Földet! Hozsanna a magasságban, áldott, aki az Úr nevében jön, Hozsanna a magasságban.”

Hogyan szeretnek minket a szentek?

A szentek Isten barátai. Egész életükkel dicsőséget adtak Istennek. Magukévá tették a szeretet nagy parancsát. Egész életük szolgálat volt, ezért Isten kedvelt barátai ők. Kérdemelték, hogy továbbra is Istent szolgálják embertestvéreik megsegítésével, ahogy Lisieux-i Kis Szent Teréz mondta: „Mennyországomat azzal töltöm el, hogy rózsaesőt hullassak a földre.” Legfőbb törekvésük, hogy a mennyországból minket segítsenek, hogy minél többen jussunk el a menny végtelen boldogságába.

Ők már megtapasztalták, milyen csodálatos a Szentháromság színelátása: az egész mennyországot betöltő, felfoghatatlanul nagy szeretet, boldogság, öröm, békesség. Ez a nagy szeretet készíti, sőt sürgeti őket, hogy sokakat boldoggá tegyenek. A mennyországban már nem lehet senkit boldogabbá tenni, ezért felénk fordul figyelmük, hogy rajtunk segítsenek. Hiszen ők már megtapasztalták a földi élet minden nyomorúságát, megtapasztalták, hogy mennyi szenvedéssel, kísértéssel, megpróbáltatással kell megküzdenünk, s mennyi veszedelemnek vagyunk kitéve, mennyi meg nem értés, könny és fájdalom az osztályrészünk.

Azért szeretnek bennünket oly nagyon a szentek, mert ők már megértik, milyen nagy, és végtelen szeretettel szereti Mennyei Atyánk az embert, akit saját képmására alkotott azért, hogy szentek legyenek. Ők, a szentek értékelik igazán, hogy milyen áldozat révén

lett az emberiség megváltva, üdvözítve, a kegyelmi élet magaslatára emelve, hogy a bukott ember újra az isteni természet részesévé váljon. A szentek közelről átélik és megcsodálják az isteni irgalom és jószág szeretetének teljességét. Azért szeretnék ők a mennyországból életük példájával segítségünkre lenni, imáikkal sok kegyelmet eszközölni, hogy helytálljunk földi életünkben. Tegyük tanúságot az igazságról, a szeretetről, és úgy törekedjünk a kegyelmi életre, mint ahogy Ők tették. Maga buzdít bennünket: legyetek tökéletesek, mint ahogy Mennyei Atyátok is tökéletes.

Azért szeretnek minket a Szentek, mert igazi örömet okoz nekik a tudat, hogy még a mennyországból is tudnak ránk hatni. Szeretnék, hogy rajtuk keresztül mind jobban és jobban megismerjük, milyen óriási lehetőségeink vannak földi életünkben. Rengeteg kincset gyűjthetünk jócselekedetekkel, az erények gyakorlásával, főképp a szeretettel, az alázattal, a gondviselésbe vetett élő hittel, és leginkább az Oltáriszentség valóságát átélve, mert Jézus ezen nagy szentség révén hozzánk szegődik, mint az emmausi tanítványokhoz.

Végül azért is szeretnek minket a szentek, mert mindig jönnek újabb és újabb szentek közülünk, akiket ők mind nagy ünnepléssel fogadnak a Szentháromság nagyobb dicsőségére.

Hogyan szeretem a Szent Keresztet?

Budapesten, a Vajdahunyad vára gyönyörű Jáki kápolnájában minden hónap 23-án szentmisét mutatok be Boldog Pio Atya tiszteletére. Az egész szentélyt az a csodálatos feszület uralja, amelyen az Úr Jézus szinte megszólal: „Én meg, ha majd fölmagasztaltatom a földről, mindenkit magamhoz vonzok” (Jn 12,33).

Párizsban egykor, a világkiállításon első díjat nyert egy művészi feszület, alatta ez a felírás: „Kereszt által jött az öröm e világra!” Szent Pál fenséges idézete ez.

„Mert Isten úgy szerette a világot” – írja Szent János, az evangélista –, „hogyan egyszülött Fiát feláldozta értünk” (Jn 3,16). Az Isteni Szeretet végtelen irgalmának csodája a kereszt. „Tekintsünk örömmel a mi Urunk Jézus Krisztus keresztjére. Benne van életünk, üdvösségünk, feltámadásunk” (Gal 6,14).

Egész életemet a kereszt uralja, amely a szeretet csodálatos realitása; az áldozatos szeretet valósága. A kereszt a mi dicsőséges jelünk, végső győzelmünk. A kereszt nyitja meg számunkra a mennyország kapuját. A kereszt vándorutunk vándorbotja, amelyre egyedül támaszkodhatunk.

Amerre csak jártam, sok-sok kereszt szegélyezi vándorpapi életemet. Pestszenterzsébeten állítottam fel az első feszületet a kis árva gyermekek otthonában.

Keresztet emeltem a váci kis templom tornyára, amelyet sasfiókáimmal, a váci hívekkel, meg a váci fegyencekkel építettem. Keresztet véstem, karmoltam az Andrássy út 60. kínzókamrájának oldalára, az internáló tábor meg a fegyházak celláinak falára! Keresztúttal kínlódtam végig majd 2000 napot, börtönökben. Keresztet emeltem Máriabesnyőn, a sasi otthon ormára, Domonyvölgy, Aszód kápolnáit kereszttel díszítettem. A kereszt volt az erősségem! „Sasik, a kereszt!” – volt jelszavunk.

Amerre csak mentünk, vándorutainkon a kereszt lengett zászlóinkon. A balatoni táborok: Zamárdi, Révfülöp, Világos, Kenese, Akarattya – mindegyiket a kereszt uralta. Szalkszentmárton sok áldozattal felépült templomának a homlokzatára magam cipeltem fel a keresztet! Pestszentlőrincen három kereszt is jelezte működésemet! Hát még a Kút völgyi Kápolna keresztje! Mennyit tudna beszélni több, mint harminc éves fáradozásomról, engesztelő imáimról, amelynek központja a kereszt, az áldozatos szeretet jele. A remetei kistorony keresztje Édesanyám sírjára került, kiskertjének keresztje a törökbálinti sasfiókák otthona előtt őröködik. Az Aga utcai állami gyermekotthon kápolnáját és a Nagytétényi úti leányanyák otthonát keresztjeim védelmezik.

Az Isteni Gondviselés és a Szűzanya különös kegyelméből bekapcsolódhattam a Regnum Marianum lerombolt templomának újjáépítésébe, amelyet negyvenkilenc évvel ezelőtt a kommunista, terrorista ateizmus rombolt le földig. Tíz éve, hogy Keglevich István, buzgó, lelkes pap-barátom keresztet állított a romok fölé. Lelkes apostola volt a Regnum Marianum

felépítésének. Nemrég magához szólította őt az Úr. Felkértek, hogy álljak helyébe; vállaljam a Regnum Marianum újjáépítését! Kötelességből elhunyt barátom helyébe léptem, hogy végbevigyem a Regnum Marianum magasztos ügyét. Mindenszentek hajnalán ezt a regnumi keresztet őt fiatal gimnazista diák ledöntötte! Összetört a kereszt! Fájó szívvel vitettem a csonka szárát a Kútvölgyi Engesztelő Kápolnához. De három nap múlva újra állt a kereszt a Regnum Marianum romjai fölött! Szent Imre herceg ünnepén, amikor megkondult a déli harangszó, nagy tömeg jelenlétében felszenteltem a keresztet, amely jel az egész magyarság számára, hogy szeretettel, egységben összefogjunk, védjük, szeressük a keresztet! Neveljük gyermekeinket, ifjúságunkat engesztelésre, áldozatvállalásra! Építsük először a Regnum Marianumot, Mária Országát a lelkekben, mert csak így tudjuk a magyarság jövőjét biztosítani! Ha a keresztet átöleljük, magunkévá tesszük! Ez most egy nagy feladat, amelyre vállalkoztam: diadalra vinni a kereszt szent ügyét a millenieumi évben!

Ezt harsogtam lelkesen a regnumi kereszt szentelésekor: „Magyarok, Véreim! Tekintsünk Krisztus Urunk keresztjére! A kereszt a magyar dicső jele, kereszt van a szívébe belevésve, kereszt mosolyog az ajkán, kereszt ragyog dicsőn a homlokán! Ó, kereszt, ó, kereszt a magyar címerben, Te vezess minket a küzdelemben, Te vezess minket a győzelemre!”

A kereszt vezérelte egész életemet, könyveimet is! Az Isten vándora címlapján is ott a kereszt! Ezt a könyvet nemcsak nálunk, sokfelé a nagyvilágban is olvassák, hiszen több nyelvre lefordították. Számos

visszajelzést kaptam, hogy sokak szívében indítás volt ez a Jel, a kereszt fénye, amely lelki megújuláshoz papi, szerzetesi, szerzetesnői hivatásokhoz vezetett.

Ezért szeretem, nagyon szeretem az Üdvösség Forrását, a keresztet, amely örökké éltet bennünket az igazi krisztusi szeretetben. Ám legjobban azért szeretem a keresztet, mert minden szentmisében emlékeztet Krisztus Urunk áldozatos szeretetére, amelynek gyümölcse az Oltáriszentség, amely egyesít minket a Szeretet Királyával és annak Édesanyjával, a Boldogságos Szűz Máriával és az egész mennyországgal.

Hogyan szeretem a rózsafüzért?

Ez a kedves imádság az ég ajándéka! Eget-földet összekötő, csodálatos, el nem hervadó rózsalánc. A Boldogságos Szűz Mária ezzel tanítja gyermekeit imádkozni. Szinte az anyatejjel kell ezt a kedves lelki táplálékot gyermekeinknek adni. Régen az emberek szentolvasónak nevezték. Mintegy Biblia, Szentírás, Jézus egész életét és a Boldogságos Szűz Mária egyéniségét, lelkiségét olvastatja.

A nagymama kezében mindig ott csörgött a rózsafüzér! Hányszor mondta ezt el Édesanyám! De hát az ő kezében is mindig láttam a rózsafüzért megcsillanni az esti lámpafényben! Nehéz munkájából hazatérve betakargatott, és az ágy szélére ülve imádkozta az olvasót. Hányszor elmondta, hogy a nagymama is mindig rózsafüzért imádkozva ringatott álomba! Amikor már Budapesten laktunk – ha csak lehetett –, minden este elmentünk rózsafüzért imádkozni a Domonkosok templomába, és mert hogy nem volt olvasóm, csak kis gyufaszálakon számoltam a tizedeket.

Első nagy nyilvános szereplésemet is a rózsafüzérnek köszönhettem, amikor a domonkos atyák gyalogos zarándoklatot szerveztek a Margitszigetre. Bár még mezítlábas kisfiúcska voltam, mégis én vihettem a felvirágzott feszületet a búcsújárók előtt egész Budapesten keresztül, mert a sekrestyés domonkos testvér arra hivatkozott, hogy én vagyok ott leggyakrabban a rózsafüzér ájtatosságon!

Amikor gyalogosan nekivágtam a nagy útnak Belgiumba, a rózsafüzér bizonyult a leghűségesebb útitársamnak. Tíz év nehéz küzdelme után Belgiumban pappá szenteltek; ezt is a rózsafüzér imádságnak tudom be. Mert nemcsak én, de Édesanyám és sokak rózsafüzér imádsága támogatott! A kanonok úr rózsafüzérét a kelyhével együtt első szentmisém alkalmával ajándékként kaptam, amikor Brugge-ban, Flandria fővárosában jótevőim, árva nevelt gyermekeim és ismerőseim jelenlétében az ünnepi szentmisét hálatelt szívvel bemutatthattam.

Soha nem felejtettem el azt a megható jelenetet, amikor Belgiumból mint felszentelt pap megérkeztem, és a máriaremetei templom harangja az esti Űrangyalára hívott, én pedig szinte rohantam a kiskerten át Édesanyám házikójába, aki egy mécses vibráló fényénél a rózsafüzért imádkozva várt engem. Odaborult lábam elé, és elcsukló hangon kérte:

– Fiam, először papi áldásodat! – akkor már nem tudtam magamon uralkodni, könnyek közt alig tudtam elrebegni:

– Áldjon meg Téged édes, drága Édesanyám a Mindenható Isten, az Atya, a Fiú és a Szentlélek, és a Boldogságos Remetei Szűz Mária oltalma legyen mindig veled!

Amikor szótlantul átöleltük egymást, Édesanyám kezén megcsillant ezüstös csengéssel a rózsafüzér, amely szinte összefont bennünket, mint a szeretet lánc – rózsafüzére.

Mint újmiséis pap, Pestszenterzsébetre kerültem, Décsei prépost atya mellé. Igazi aranyszívű pap volt, de ugyanakkor szigorúan megkövetelte a rendet és főként a pontosságot. Amikor érkezett advent szent

ideje, amelyet már alig vártam, minden reggel hat óra-kor zsúfolásig megtelt a nagytemplom. A prépost atya bejelentette káplánjainak, hogy az első és az utolsó hajnali szentmisét, amelyek szentséges, hagyományos Mária-misék lesznek, azokat csak ő mutathatja be.

– A többi majd osszátok be egymás között, hiszen vagytok elegendő. De nagyon pontosan kezdjétek, ha megszólal a harang, üt az óra, szól a csengő, felbúg az orgona, azonnal kezdeni kell!

Mint a legfiatalabb, legkisebb pap, hiába vártam, mikor kerül rám a sor, pedig hogy vágyódtam arra, hogy mint újmisé, aki tíz évig voltam hazántól távol, bemutathassam a hajnali rorate szentmisét. Nekem azonban végig a gyóntatószékben kellett üldögeznem, de mint ismeretlen, fiatal paphoz, nem is igen jöttek hozzám, hiszen volt elég gyónási lehetőség más, idősebb papoknál. Mit is tehettem mást, imádkoztam a rózsafüzért azzal a hő vágyakozással, hogy hátha sor kerül rám. Így érkezett el az utolsó hajnali szentmise, december 23-án. Már fél órával a kezdés előtt elkezdtem rózsafüzér-imámat. Gyónó nem jött hozzám, a templom lassan megtelt, s végre megszólalt a harang. Hallottam az óra ütéseit, felbúgott az orgona karácsony előtti hangulattal, vágyakozó várakozással: „Harmatozzatok, égi magasok, Téged vár epedve a halandók lelke, jöjj el édes Üdvözítőnk”!

Kinéztem a gyóntatószékből. Csodálatos fényárban úszott a főoltár, gyertyák lobogtak a szentségház felett is, mert hiszen szentséges misének volt, az utolsó ünnepélyes adventi, énekes szentmise.

De hol a prépost atya? Már rég el kellett volna kezdeni a roratét! A sok piros-fehér ruhás gyerek ott to-

pogott a szentélyben a sekrestyénél. A kedves, nyurga Lacika lóbálta a füstölőt, amelyben pirosan izzott a parázs. Az emberek türelmetlenül tekintgettek körbe, a kántor úr a kóruson már a „Rorate coeli” összes versszakát elénekelte. És a prépost atya csak nem jött... Egyszer csak a sekrestyéből szinte rohan ki a Feri bácsi, térdet sem hajt a tabernákulum előtt, s már messziről sürgetve kiáltott felém:

– Kisatya, jöjjön gyorsan, öltözzön be, a prépost atya még nem jött meg, pedig annyit csengettem már neki!

Engem nem kellett sokat kérlelni! Rózsafüzéremet a zsebembe tettem, nagy léptekkel mentem befelé, de a tabernákulum előtt térdet hajtva még így suttogtam:

– Köszönöm, Jézusom, köszönöm, Szűzanyám!

Gyorsan beöltöztem a legszebb máriás miseruhába és elindítottam a ministránsok gárdáját. Hangosan zengett az ének: „Szent vagy Uram, Szent vagy!” Kitettem az Oltáriszentséget a főoltár trónusára. Ujjongó szívvel tömjéneztem. Csodálatos volt a fehér tömjénfüst felhőjéből átszűrődő aranyos szentségtartó, amelyben hófehéren ragyogott az Édes Jézus, mint a diadalmasan felkelő Nap. Olyan fenséges volt ez az utolsó hajnali szentmise, amely papi életem első roratéja volt, s melyet csak az zavart meg kissé, hogy följajlás után hangos szóváltás hallatszott a sekrestyéből. A prépost atya öblös hangja volt az, mely a sekrestyésnek szólt:

– Hogy merted a Kisatyát beöltöztetni?

Aztán amikor a prépost atya lassan átballagott a szentélyen gyóntatószéke felé, és középen megállva két térdre borulva fejet hajtott, akkor megnyugodtam. Épp akkor fordultam ki a hívek felé:

– Imádkozzatok Testvéreim a Mindenható Atya Is-
ten előtt!

Szentmise után a prépost atya magához ölelt.

– Bocsáss meg, Kisatya, alaposan elkéstem, ilyen
még soha nem fordult velem elő, nem is tudom, hogy
történhetett meg ilyesmi.

Én azonban tudtam, a rózsafüzért megcsókolva:

– Szűz Anyám, köszönet, Te ringattad mély álom-
ba a prépost atyát, hogy teljesüljön a Te kis pap fiad
óhaja, amelyet rózsafüzérrel imádkoztam ki, hogy
mint újmisécs pap, bemutathassam a várva várt hajna-
li szentmisét.

Sasfiókáimmal úgy megszerettettem, a rózsafüzért,
amelyet minden nap imádkoztunk, hogy egy alkalom-
mal hosszú, fárasztó kirándulás után későn hazaérkez-
vén gyorsan az ebédlőbe akartam őket vezetni, mire
ők maguktól kérték:

– Atya! Ma még nem imádkoztuk a rózsafüzért!

Meghurcoltatásom idején a börtönök sivárságában
csak a rózsafüzér adott védelmet, biztonságot, erőt,
bátorságot, sőt: örömet! Szinte második természetem
lett, hogy úton-útfélen mindig csak rózsafüzért imád-
koztam és sok-sok szándékot beleszórtam imáimba.
Amióta a Kút völgyi Engesztelő Kápolnában meg-
kezdtém az engesztelést, bevezettem a hármas rózsafüzért a szentségi Jézus előtt. Az éjszakai virrasztás-
kor a legtöbb időt a rózsafüzér imádság tölti ki, ame-
lyet soha nem lehet megunni, mindig újszerű, mindig
változatos. A jó híveket mindig erre bíztatom. A Szűz-
anya mindig azt kéri, hogy ezt imádkozzuk.

Egy este, szinte kifulladásra a sietségtől, jött hozzám
egy édesanya, hogy menjek vele a Szent János Kór-
házba, a fia haldoklik! A kórház felé sietve, el-elcsuk-

ló hangon elmondta, hogy 14 éves fia egy kisvárosban diák. A vasútállomáson várakozva felmászott az egyik szerelvény tetejére, ahol nagyfeszültségű áramvezetékek húzódtak, és ott olyan áramütést kapott, hogy lezuhanva a magasból, szinte mindene összeégett.

– Egy rendőr jött jelenteni nekem: „A fia ott fekszik holtan, összeégve az állomáson”. Én felkiáltottam: „Az lehetetlen, a fiam nem halhatott meg, hiszen nála volt a rózsafüzér!”

Közben odaérkeztünk a kórházhoz, ahol az intenzív osztályon ott feküdt a fiú – mint egy múmia – bepólyázva, csak az arccsókája látszott ki. Az édesanyja odaborult eszméletlen gyermekéhez. Annyi szeretettel ébresztgette:

– Anyukád vagyok, a tisztelendő úr is itt van!

Kisvártatva a fiú kinyitotta a szemét és csodálkozva nézett az édesanyjára! Most én is fölé hajoltam, biztatgattam:

– Elhoztam neked az Édes Jézust, most feladom neked a feloldozást, csak azt mondd: Jézusom, bocsáss meg! Mária, légy a menedékem!

A fiú halkan elsuttogta, s én megadtam a feloldozást. Milyen öröme volt az édesanyjának, hogy a fiát megáldoztattam.

Nap-nap után betértem ezután a fiúhoz. Az édesanyja mindig ott volt mellette, imádkozta a rózsafüzért fiáért, akiről már az orvosok is lemondtak, oly súlyos volt az állapota. Hosszú hetek után különböző plasztikai műtéteken esett át – és teljesen rendbejött! Még Brüsszelbe is kivitték, bemutatták esetét nagynevű professzoroknak, mert sehogy sem tudták ezt a teljes gyógyulást megmagyarázni! Egyik délután bol-

dog mosollyal adott át az édesanyja egy fehér műanyag rózsafüzért. Az állomásfőnöktől kapta, ahol a szerencsétlenség történt. A vasúti tiszt pár sorral igazolta, hogy a kisfiú ruhái mind elégték, de a rózsafüzér, amely a ruhájában volt, teljesen ép maradt, holott meg kellett volna olvadnia! Örömmel mondtam az édesanyának:

– Lám, ez a rózsafüzér megmentette a fiadat, a szentségi Jézus pedig meggyógyította! – és hálás szívvel helyeztem el a csodás rózsafüzért a Kútvölgyi Kápolna kegyképe mellé.

A napi rózsafüzér imádság a szentségi Jézushoz vezet – ezt tanítottam én a sasfiókáimnak! Nemrégiben, amikor a sasiknál voltam, ahogyan ezt megszoktuk, legelőször a rózsafüzért imádkoztuk. Miután az idő már nagyon sürgetett, kértem őket, hogy ma csak egy tizedet mondjuk! Amikor befejeztük, az egyik kis hétéves fiúcska felállt és kérlelni kezdett:

– Atya, mondjunk el még egy tizedet a dicsőséges rózsafüzérből!

– Melyik tizedet? – kérdeztem.

– Aki a mennyekbe felment – felelt rá azonnal a kis sasi.

– Miért éppen ezt a tizedet?

– Hát, hogy mindnyájan bejussunk a mennyországba, mert ez a legfontosabb!

Magamhoz öleltem a csillogó szemű kis sasfiókát.

– Igen, azért imádkozunk, hiszen a mi közös célunk a mennyország.

A nyáron egy mérnök házaspár levitt kocsival Balatonszárszóra, a sasfiókák csodásan szép fekvésű régi táborhelyére. Bizony, már régen nem jártam ott, szinte kő kövön nem maradt, mindent széthordtak azon a

vadregényes helyen. A munkatársaim egy csábítóan pirosló cseresznyefához mentek cseresznyézni. Egyedül maradtam a dombtetőn, ahonnan el lehetett látni a hullámzó Balatonra, a másik oldalon pedig a kéklő messzeségben ott csillogtak azok a vizek, amelyek valamikor régen Öregapám vízimalmát hajtották. Máig emlékszem a magas zsilipekről lecsurgó vízre, amely mintha mindig altatódalt susogott volna. Én is elkezdtem dúdolni ezt a kedves éneket:

*A vízimalom őrli a búzát,
Ott született az első sasfiók.
A sasfióknak kék volt a szeme.
A sasfióka mindig mosolygott.
Összedőlt már a régi malom,
Elrepült az első sasfiók,
De merre repült, repült utána,
Szárnyalt a sok drága sasfiók...*

El akartam indulni egyedül, hogy szétnézzek a Sasitánya romjai között, de valami visszatartott. Tán a gyönyörű táj, a zöld fenyők, az ezernyi virágzó rózsaszínű vadrózsa, mely bódító illatot árasztott. A puha, selymes fű szinte hívogatott, hogy megpihenjek, és elimádkozzak egy rózsafüzért! Amikor befejeztem kedvenc imámat, megérkeztek a társaim, megrakodva ropogós, piros cseresznyével. Előre mentem a nagy gazban, leértünk a szétrombolt Sasitányához, olyan sivár látványt nyújtott; a zöldellő bokrok ingoványai teljesen belepték. De hol van a nagy gesztenyefa, amelynek árnyékában volt egy mély kút? Úgy látszik, kivágták! A kútnak kávéja sehol! Ahogy utat török magamnak a nagy gazban, amely mindent befedett,

egyszer csak egy nagyot léptem, s belezuhantam a mély kútba! A rózsafüzér kicsúszott a kezemből, a nagy csobbanástól visszhangzott a kövekkel kirakott mély kút! Szerencsémre a kút oldalából téglák nyúltak ki, s bár nagy ütést éreztem a bordáimon, valahogy a kiálló kövekben meg tudtam magam támasztani a lábammal. Kábultan próbáltam kapaszkodni a nyirkos kövekben.

– Kútvölgyi Boldogasszony, segíts! – fohászkodtam.

Egy meglazult kő a vízbe zuhant, hangos visszhangja mintha ezt üzenté volna: „Ne félj, én megsegítelek!” Szinte új erőre kaptam! Igen, a Szűzanya segít az ő szegény vándor gyermekén!

Társaim, akik akkor érkeztek oda, döbbsen látták, hogy eltűntem. Lehasalva, a kút szélén, sikerült valahogy elkapniuk segélykérő kezemet, és gyorsan húztak felfelé. Bizony szédelegtem az ijedségtől és az oldalam is nagyon fájt! De az első gondolatom a hála volt: Mária megmentett! Ha ugyanis nem imádkozom a dombtetőn a rózsafüzért, egyedül jöttem volna szétnézni, és a társaim azt sem tudták volna, hogy hová tűntem, hiszen ők nem is tudtak arról a mély kútról, mert először jártak a sasik tanyáján. Igaz, hogy négy bordám eltört, de azt ki lehetett bírni! Amikor én ezt elmondtam a sasfiókáimnak, hálátelt szívvel imádkozták a rózsafüzért, de megjegyezték:

– A Kútvölgyi Kápolnánál, vagyis a helyén, volt valaha egy nagy kút, amelybe egy kisfiú belezuhant és a Szűzanya megmentette. Hálából a szülők építtették azt a kis kápolnát. Most atyának is kell hálából építeni egy kápolnát, vagy templomot! Ez a Szűzanya kívánsága!

Mosolyogva jegyeztem meg:

– Hogy hol lesz, vagy mikor, azt nem tudom, de ha a Szűzanya kívánja, és az isteni Gondviselés úgy rendeli, akkor tán a negyvenkilenc évvel ezelőtt lerombolt Regnum Marianumot kell hálából felépítenem!

– Bárcsak úgy lenne! – felelték kórusban a sasfiókáim.

És már meg is szerkesztettük a mi új énekünket a Regnum Marianumról:

*Ó Nagyasszony, Szép Nagyasszony,
Hová lett a Regnumunk?
Az erőszak lerombolta fogadalmi templomunk!
Fáj a szíviünk, könnyes szemünk,
Hozzád száll fel sóhajunk,
Ó, Nagyasszony, Szép Nagyasszony,
Segítsd építeni templomunk.*

Amikor lefekszem, mindig kezemben van a rózsafüzér, de persze szinte azonnal elnyom az álom. Úgy két óra körül azonban fel szoktam ébredni, s kezdem a rózsafüzért imádkozni. Ilyenkor álom már nem jön a szememre. Úgy hajnal felé kezdek terveimmel foglalkozni. Így volt ez, a jubileumi év május elsején virradóra is. Eszembe jutott, hogy az én volt rab-paptársam meghívót küldött, hogy május elsejére jöjjünk össze a Budavári Nagyboldogasszony templomában közösen szentmisét koncelebrálni Magyarország nunciusával, emlékezni mindazokra, akiket a nácizmus vagy a kommunizmus éveiben meghurcoltak hitükért, meggyőződésükért – akár papok, szerzetesek vagy hű hazafiak. Részemre a tizenegy órás időpont nem volt alkalmas, de most a rózsafüzért a tenyerembe szorít-

va úgy éreztem, nem vonhatom ki magam, hiszen az Andrassy út 60-tól kezdve annyiféle börtönben voltam. A zsúfolásig megtelt templomon keresztül éppen csak be tudtam toppanni a sekrestyébe, ahol már mind be voltak öltözve a régi jó ismerős volt rab-paptestvéreim. Kicsit lehangolva mondták, hogy a nuncius atya lemondta részvételét – most ki legyen a főcelebráns!? Már megszólalt a harang! Egyből jelentkeztem:

– Vállalom!

Az ünnepi szentmise után a templom főbejáratánál elhelyezett márványtáblát is nekem kellett megáldanom. A szentelés után rögtön felkértek, hogy a Rómában meghirdetett nagy engesztelő istentiszteleten – amelyet a Szentatya, II. János Pál vezet –, képviseljem még két egykori rab-paptársammal a Magyarországon sokat szenvedetteket, hitükért meghurcoltakat. Tájékoztattak, hogy mindenről gondoskodnak, két nap múlva hozzák a repülőgépre a jegyet. Május 6-án mindig az esztergomi bazilika mély, rideg kriptájában miséznek Mindszenty József bíboros, vértanú hercegprímás sírjánál, az ő mielőbbi boldoggá avatásáért, aki épp május hatodikán, huszonöt évvel ezelőtt szenvedett el az Úrban. Amikor megcsókoltam kriptájának falát – rózsafüzéremet is hozzáérintve –, kértem segítségét római zarándokutamhoz, amelybe oly váratlanul csöppentem, hiszen álmodni sem mertem, hogy ebben a Jubileumi Szentévben elzarándokolhatok a Szent Városba, átléphetem a négy Szent Kaput, és a Colosseumnál találkozhatok Őszentségével, a Szentatyával. Szinte egyenest Mindszenty bíboros sírjától indultam Rómába! Nem is vittem mást magammal, mint az öreg, kopott breviáriumot, amelyről a nagy flamand költő oly szépen írja:

*Ha szívemet fájdalom és sok gond űrli,
A lelkem nyugtalan, zaklatott, viharzik,
Akkor előveszem azt a drága régít
imádkozom az öreg, hű Brévit!*

Ahogy közeledtem Rómához, még a repülő bűgása sem tudott álomba ringatni, mert végig imádkoztam a rózsafüzért.

Az Örök Város szeretettel fogadott. Az ügy magyar szeminaristája virággal várt bennünket. Gyorsan suhantunk a kényelmes kocsin a fényesen kivilágított Rómában. Álomszerű, felejthetetlen élményekkel teli három nap volt ez. A négy Szent Kapun már az első napon átléptünk. Mindhármunkra rendkívül mély hatást gyakorolt a Szent Város hangulata. Látszott, hogy az emberek nagy többsége zarándokként járta végig Róma szent helyeit. A Sancto Rotondo Stefano ősrégi kerek bazilikája Mindszenty József címtemploma volt. Ott gyűlt össze a római magyar hívek és papok sokasága. Bíboros atyánk huszonöt éves elszenderedésének évfordulójára emlékezve hálaadó szentmisét koncelebráltunk – püspökök és papok –, kérve az ő mielőbbi boldoggá avatását.

Este hat órakor sok ezer zarándok jött össze a Colosseum előtt: bíborosok, püspökök, papok és világi hívek. Nagy meglepetésemre a Vatikáni Rádió munkatársai fogadtak, akik előzőleg interjút készítettek velem római zarándokutunkról. Előrevezettek a legelső sorba, szemben a pápai trónnal foglalhattam helyet. Olyan diadalmas, csodálatos volt Őszentsége II. János Pál pápa bevonulása. Az idő szomorkás volt, de a reflektorok fénye fenségesen színessé, pompássá tette a látványt. Lelkesen, hatalmas taps- és hang-

orkánnal köszöntöttük a Szentatyát! Felemelő volt a Colosseum háttére: a hatalmas kereszt eszembe juttatta Szent Pál szavait: „Én nem akarok mással dicsekedni, mint Urunk Jézus Krisztus keresztyével” (Gal 6,14).

A Szentatya érces hangon mondott beszédet. A különböző népek tanúságtétele büszke örömmel töltötte el szívemet, hogy Szentegyházunkhoz tartozom! „Sacerdos et hostia” – „Mint pap és áldozat”. A csodálatos énekes zeneszámok és imádságok szinte összeforrasztották szívünket! Olyan felejthetetlen volt két órán át a Szentatyával szemben ülni, akinek személyisége annyi szeretetet sugárzott! Csillogó szeme csak úgy fénylett felém, mintha tekintetünk többször találkozott volna. Római zarándoklatomnak ez volt a megkoronázása! Hogy közben hány rózsafüzért tudtam elimádkozni – magam sem tudom. Őszentsége szándékaikért, ifjúságunkért, a sasikért, jó híveimért, jötevőimért, élőkért, megholtakért egyaránt.

A másik nagy élményem a Vatikáni Múzeum Sixtusi Kápolnájához fűződik. Amikor a tűző napsugárban megizzadva elértünk a teljesen megújított múzeumhoz, Andris szeminarista, aki mindenhova kalauzolt, lesújtottan intett:

– Nézze Atya, ezt a hatalmas tömeget! Egész utcásor, tömött sorokban! Mikor jutunk be ide?

Én csak integettem neki:

– Gyere, András!

Belém kapaszkodott, én meg a rózsafüzérembe! Gyorsan haladtunk a sor szélén, s az Örvendetes második tizedét még be sem fejeztem, már ott jártunk a bejáratnál! Senki nem szólt ránk, szépen besétáltunk.

Csodálatos világ tárult elénk, hatalmas, színes bibliai képek festményei, csodálatos freskók, szebbnél szebb márványszobrok. Mi csak mentünk, mentünk álmélkodva a folyosók labirintusán, márványtermeken át, míg el nem értük a Sixtusi Kápolnát. Alaposan elfáradva letelepedtünk egy márványlépcsőre. Jó is volt már megpihenni, egy kis frissítő itallal felüdíteni magunkat. Lenyűgöző volt a látvány, amivel nem lehetett betelni. Mit produkált itt Michelangelo, a festők, szobrászok, tervezők legnagyobb zsenije! A teremtés bibliai története, az egész Ó- és Újszövetség megelevenedett előttem! A leglenyűgözőbb kép, amely az egész kápolnát uralta az Utolsó Ítélet művészi alkotása. Szinte megrettentem Krisztus fenséges alakját látva, ahogy egy mozdulattal eltávolítja a gonoszokat. De ami olyan felemelő és megnyugtató volt: Mária kedves alakja, amint Fiához simul az Irgalmasság Édesanyjaként! És ahogy néztem felfelé, szinte felderültem, szinte mosolyogtam Michelangelo humorán, ahogy egy angyalka nagy erőlködve húz felfelé egy nőt és egy fiatal férfit, akik a rózsafüzérbe kapaszkodnak! Milyen csodálatos elgondolása a nagy művésznek: rózsafüzérbe kapaszkodva juthatunk el a mennyországba!

Mindszenty József hercegprímás atya Esztergomban, érseki beiktatásakor mondta:

– Jobban, mint valaha, belekapaszkodom Édesanyám rózsafüzérébe!

Nem tudom, meddig ültem ott, nézve ezt a csodálatos művészi alkotást. A rózsafüzéren keresztül Máriához – Mária által az Édes Jézushoz.

András rázott fel:

– Atya, menjünk már!

– Csak még egy tizedet, András, a rózsafüzérből! Hálám, köszönetem kifejezeként Michelangelónak, de még inkább a Rózsafüzér Királyné Asszonyának, hogy milyen sok ember juthat ezen kedves imádság által a mennyországba. Tán Rómában szerettem meg igazán a rózsafüzért. Köszönettel tartozom Michelangelo rózsafüzért nyújtó angyalának.

Szeretem a rózsafüzért, mint Mennyei Édesanyánk legszentebb ajándékát, őrző, gondoskodó anyai szeretetének csodálatos valóságát.

Az édesanyai szeretetről

*Egész úton hazafelé azon gondolkodám,
Miképp fogom szólítani rég nem látott anyám?*
(Petőfi Sándor)

Mint kisgyermeket ragadott el egyszer egy nagy fekete mozdony. Türelmetlenül prüszkölve ontotta a fekete füstöt a Keleti pályaudvaron, s drága könnyező Édesanyám alig akart elengedni. Ez volt az első eset, hogy Édesanyámat el kellett hagynom. Belgiumba vitt a fekete gőzös, sok gyerekekkel, kiket az első világháború utáni nyomorúságos helyzetben a belgák szeretettel befogadtak. Egy belga kanonok úr karolt fel engem. Egy évig lehettem nála, minden nap ministráltam a szentmiséjén, tán ez volt első indításom az Úr oltára felé. Később, miután itthon, Budapesten, nem tudtam tovább tanulni, hiszen nyomorúságos helyzetben éltem szüleimmel és testvéreimmel, gyalog indultam Belgiumba, hogy ott tanulhassak és pap lehessenek. A kanonok úr ismét szeretettel fogadott. Tíz évig tanultam kint, míg végre, annyi küzdelmes év után, pap-pá szenteltek. Most megint egy fekete vonat hozott hazafelé, türelmetlenül kattogva, s már alig vártam, hogy a Keleti pályaudvaron Édesanyámat a szívemre ölelhessem. Háborús idő volt, a szerelvény zsúfolásig telve menekülőkkal. A peron is tele nyüzsgő emberekkel. Az ablakból kihajolva hiába kerestem, kutattam drága Édesanyám után, sehol sem láttam őt a kia-

báló emberek között. Végre Imre bátyámat fedeztem fel, aki nagy nehezen vergődött át a tömegen.

– Hol van Édesanya? – kiáltottam felé.

– Otthon maradt, kis házikójában vár téged – kiáltotta hangosan a bátyám, aki nagy nehezen felvergődött a szerelvényre. – Nem akarta pap fiát ilyen tömegben fogadni – suttogta fülembe könnyezve. – Remetén imádkozva vár, hogy papi áldásodat fogadja.

Imre bátyámra bíztam a sok csomagot, amivel a jó belgák elhalmoztak, én pedig sietve tülekedtem át a tömegen. Villamossal, busszal majd gyalogosan érkeztem Máriaremetére. A város olyan volt, mint egy megbolygatott nagy hangyafészek a sok menekülő zaklatott embertől. Bizony már sötét volt, amikor Nagyboldogasszony utcájába, egyszerű kis házikóhoz érkeztem. A két nagy hársfa a kapunál zizegve köszöntött. Halvány fény szüremlett ki az ablakon. Most már szinte nem bírtam magammal, úgy rohantam a kerten át, nem is kopogtattam, az ajtó kinyílt magától. Édesanyám könnyektől csillogó szemeiből annyi szeretet sugárzott! Át akartam ölelni, de ő megelőzött:

– Előbb add rám papi áldásodat drága fiam, egyetlen Pityukám! Hogy vártalak, mennyit imádkoztam! Isten hozott, a Szűzanya áldjon meg!

Alig tudtam elrebegni az áldás szavait, elcsuklott hangon emeltem fel magamhoz. Úgy szerettem volna hálámat, köszönetemet kellőképpen kifejezni. De drága Édesanyám megértette, hogy most a szíveknek kell beszélniük. A szeretetnek minden örömét szétsugározni, ami annyi éven át forró vágyakozásban élt bennem. Most értettem meg igazán, mi az az anyai szeretet, amely innen sugárzott felém, mert a szeretet

minden távolságot áthidal, minden akadályt legyőz. Egyesít, örömet, békességet ad. Erősebb a halálnál, hiszen a szeretet a legeslegnagyobb isteni ajándék, amely legteljesebben az édesanyai szívben bontakozik ki, mindent átölelő, csodálatos önátadással. Ebben az egyszerű kis szobában, amely olyan volt, mint egy szentély, az édesanyai szeretet világított. Nem győztük egymást csodálni, hiszen a szeretet aranyozott be bennünket, mert a szeretet a legcsodálatosabb művész, amely olyan szépségessé tud varázsolni, hiszen meglettük azt, aki igazán szeret bennünket. Az édesanyai szív tükrében az Isten, az Örök Szeretet mosolyog ránk. Milyen felejthetetlen volt ez a találkozás, amely egy évtizedet váratott magára.

Édesanyám kibontakozott ölelő karjaimból:

– Jaj, drága fiam, éhes vagy, szomjas vagy, elfáradtál a hosszú út után. Ül ide – kínált hellyel az öreg kanapén. – Ezt mind neked sütöttem – mutatott a sok mosolygós pogácsára, süteményre, rétesekre, a kiskerünk gyümölcséből készült szörpökre.

Olyan fiatalosan mozgott, sietett, s én a meghatottságtól alig tudtam valamit lenyelni. De Édesanya nem is nagyon unszolt.

– Lesz majd fiam vacsora, ha itt lesz Imi bátyád.

– Az még soká lesz – jegyeztem meg csendesen –, azzal a sok csomaggal vesződik, amit a jó belgák küldtek.

– Akkor beszélgessünk édes Pityukám, nekem anyyi mondanivalóm van számodra.

Mellém ült, csontos agyondolgozott kezével átfogta, ölébe vonta összekulcsolt kezemet. Most már én is feloldódtam, egyből otthon éreztem magam, pedig

először voltam ebben a kis házacskában, amelyet Édesanyám olyan otthonossá varázsolt.

– Édes anyukám – kezdtem el –, Isten után neked köszönhetem, hogy pappá szenteltek.

– Igen – ismételte Édesanyám –, mindent a Jóistennek, meg a Szűzanyának köszönhetünk, de sokkal nagyobb köszönettel tartozol a nagymamának, mint nekem.

Annyi szeretettel hivatkozott a nagymamára, édesanyjára, hogy akaratlanul is megkérdeztem:

– Ezt hogyan értsem?

– Drága fiam, most elmondom, ki volt az Édesanyám, a te nagymamád. Egy szent életű asszony volt, aki csak imádkozott és dolgozott. Nagyon, de nagyon szeretett téged. Az az igazi ősi, hős és magyar asszony volt, aki kilenc gyermeket nevelt fel becsületes, vállalásos magyarnak. A nagyapa, a molnár, elég korán elhunyt, de ő tovább vezette a malmot. Még haldokolva is ezt bízta az Édesanyámmra: „a malomnak éjjel-nappal örölni kell”. Ez a malom őrlte a környék gabonáját a legfinomabb lisztté. A nagyobb fiúkkal és a molnárlegényekkel éjjel-nappal felügyelve forgott a malomkerék. Édesanyámnak mindenre volt gondja. Mindenkit ellátott, még a betyárokat is étellel, itallal fogadta, ha betértek hozzá. Mindig együtt imádkoztunk a nagy malomszobában. Kezében szinte mindig ott volt a rózsafüzér. Vasárnap, ünnepnap két kocsival hajtottunk be a falu templomába, ahol mindig megtöltöttük az első padokat. Én voltam a legkisebb, tán engem szeretett legjobban, mindig Iluskájának becézett, iskoláztatott. Én meg úgy szerettem őt. Lassan

már mindenki elhagyta az öreg malmot, egyedül én maradtam. Nagy gondja volt, mi lesz velem, nem akarta, hogy pártában maradjak. Össze is hozott egy kedves zalai férfival, aki Pesten lakott édesanyjával és egy fiumei nagy lisztkereskedővel volt kapcsolatban, így sokat utazott. Nehezen tudtam elválni Édesanyámtól, a vízimalomtól, de Édesanyám unszolt, biztatott, azt akarta, hogy boldog házasságot éljek. Végül beleegyeztem, s fájó szívvel Pestre költöztem. Négy gyermekem volt, amikor kitört a világháború. Én akkor már két hónapja áldott állapotban voltam. Édesapádnak is be kellett vonulni. Én meg a gyerekekkel együtt leköltöztem Édesanyámhoz a vízimalomba, amely most is örölt, éjjel-nappal forgott a nagy malomkerék. Édesanyám, a te drága nagymamád nagy örömmel fogadott. De nagy bajok tornyosultak a vízimalom fölé, a két segéd munkást is bevonultatták katonának. Szegény Édesanyám nem kapott semmi segítséget, hiszen alig volt férfi a környéken. Most már ketten vezettük a malmot, de zsákolni, cipekedni nekem egyre nehezebben ment. A falubeli asszonyok többször sopánkodtak, hogy ezt így nem lehet, hogy fogod világra hozni a gyermekedet? Többen ajánlották nekem, hogy vétessem el a magzatot, ez az egyetlen megoldás, sőt hoztak egy idős, rosszképű bába-asszonyt, aki arra hivatkozott, hogy ő már sok esetben végzett ilyen beavatkozást, mindig sikerrel.

Édesanyám itt nagyot sóhajtott, s bánatosan nézett rám:

– Édes fiam, bocsáss meg nekem, de már kezdtem azzal a gondolattal foglalkozni, hogy ez lenne az

egyetlen megoldás. Persze Édesanyám tanácsát is kikértem, s a te drága nagymamád határozottan lépett fel. „Lányom, erről szó sem lehet, ez a gyermek Isten ajándéka, világra kell hozni!” De a malom – vettem közbe. „Most a malom és minden más mellékes, a gyermekednek meg kell születnie, ezentúl nem zsákolhatsz, nem cipekedhetsz, azt a bábaasszonyt meg seprűvel verem ki, ha még egyszer beteszi ide a lábát!” Édesanyám nyakába borultam akkor, hogy ilyen szörnyűségre gondolni is mertem, és most tőled is bocsánatot kérek, drága pap fiam!

Nem tudtam, mit mondjak, csak simogattam ősz haját, törölgetve könnyeit.

– Édesanya, Isten megbocsátotta ezt neked, miért ne bocsátanék meg én is.

– Jaj, ha akkor hajlok a bábaasszony és az asszonyok tanácsára, most nem lenne aranyos pap fiam. Biztos vagyok benne, hogy a te drága nagymamád, aki téged annyira szeretett, imádkozta ki, hogy te pap lehess. Jaj, hogy várta Édesanyám a te születésedet! A malom is ment, minden könnyebb lett, mintha Isten áldása és a Szűzanya mindent megkönnyített volna. Minden este együtt imádkoztuk a rózsafűzért nagymamáddal. Ahogy elmondta, az volt a legboldogabb napja, amikor megszülettél. „Ez az én gyermekem, én imádkoztam ki, hogy ilyen egészséges fiúcska legyen, bárcsak pap lenne mindörökre!” Körülrajongtak a testvérkéid, mindenki jött csodálni, olyan gyönyörű kisfiú voltál. Nagymamád mindenhova magával vitt. Egy nagy teknőben csinált neked puha ágyacskát, úgy ringatott maga mellett. Ezért mond-

tam, édes fiam, egyetlen Pityukám, hogy Édesanyámnak, nagymamának köszönheted az életedet, aki ki-harcolta, hogy világra hozzalak, akinek mindene voltál. Szeme fénye, egyetlen boldogsága küzdelmes élete végén. Határtalanul szeretett, és állítom, hogy az ő szeretete oltalmazott, vezérelt téged nehéz utadon, amely az Úr oltárához vezetett.

Meghatódva hallgattam Édesanyám szavait. Az én drága nagymamámra csak halványan emlékszem. Egyetlen jelenet él bennem élénken: nagymamám halálos betegen feküdt az ágyában, napok óta már nem beszélt, hiába szólítottam, csak nagy kék szeméből sugárzott felém a szeretete.

Egyszer, amikor Édesanyám kikísérte azt a feketébe öltözött emberkét, akit doktor úrnak szólított, aki két üvegcst helyezett az éjjeli szekrényre, én felmásztam nagymamám ágyába, simogattam hideg kezét, és egy ügyetlen mozdulattal a takarót lerántva, lecsúsztam az ágyról, és a két üvegecskét lesodortam, amelyek nagy csörömpöléssel összetörték. Édesanya akkor jajveszékelve berohant:

– Jaj, a gyógyszerek, mit tettél te gyerek?!

A nagybeteg nagymama, aki már napok óta nem beszélt, hangosan felsikoltott:

– Ne bántsd az én Pityukámat – utolsó erejével közben csúszott, le a malom deszkapadlójára. Az volt életének utolsó gesztusa, hogy engem védelmezzen, testével takargasson, s amikor feltették az ágyra, már halott volt az én drága, aranyos nagymamám.

Hányszor, de hányszor eszembe jutott ez a jelenet! Úgy szeretett engem, hiszen életét adta, hogy védel-

mezze kis unokáját. Az Úr Jézus szavaira gondolok „Mert úgy szerette Isten a világot, hogy egyszülött Fiát adta oda” (Jn 3,16).

Ez a végtelen isteni szeretet, mellyel Isten az ő egyszülött Fiát feláldozta értünk, igazából itt a Földön csak az édesanyai szíven keresztül érzékelhető. Ezt akkor értettem meg, amikor Édesanyám az Édesanyjáról beszélt. Hogy ki szeretett jobban: Édesanyám vagy a nagymamám, ezt csak Isten tudja eldönteni, aki az Örök Szeretet.

Az édesapai szeretetről

Már tél volt. A Balaton felől süvöltött a szél, a kavargó fehér hópelyhek sűrűn hullottak a szürke felhőkből. Halkan kopogtattak az ajtón. Az ajtó szélesre tárults, s egy görnyedt hátú, botra támaszkodó, őszes hajú ember pillantottam meg. Első látásra olyan koldusfélének néztem, de ahogy belépett, mosoly derítette fel arcát, karját széttárta, görcsös botja nagy zajjal csapódott a padlóra. Édesanyám felsikoltott:

– Ákos!

Testvéreim hozzárohantak és Édesanyámat is megelőzve csókolgatták az idős, görnyedt vándort.

– Ákos, csakhogy megjöttél! – zokogott Édesanyám.

– Édesapa, apu! – kiáltozták testvéreim.

Most döbbsentem rá, hogy ez az ember az én Édesapám. Félszegen topogtam egyik lábamról a másikra. Édesanya, kibontakozva Édesapa öleléséből, odarohant hozzám, húzott maga után.

– Hát ez a mi legkisebb fiúnk, Pityuka, akit te még nem is láttál. Bevonulásod után pár hónappal született, mint az ég ajándéka – jegyezte meg Édesanyám, és magához ölelt.

Édesapa könnyes szemmel mosolygott rám. Megsimogatott, majd magához ölelve megcsókolt. Az egész kis család zokogott. Én örültem is meg nem is, csókolgattam a kezét.

– Édesapa – mondtam hebegve.

Olyan furcsán hangzott ez ajkamról, hiszen most mondtam ki először életemben. Pedig már hatodik évemet tapostam, első elemista kisdiák voltam. Ez a megtört, sokat szenvedett, elnyűtt ruhájú katona lenne az én Édesapám, akiről Édesanyám oly sok szépet mesélt, s aki mint egy daliás, karpaszományos őrmester vonult be a hadseregbe? Édesanyám mindig mint vitéz hőst emlegette.

Most egy rokkant, hadifogságból váratlanul hazaérkezett fáradt ember, aki kimondhatatlan örömmel tért vissza a meleg családi körbe. Mennyi szeretet sugárzott belőle, amikor nagy katonaköpenyét ledobta! Egyszer csak fölkapott a levegőbe:

– Ilonkám – mondta mosolyogva –, nagy ajándékot kaptam tőled!

Amikor Édesanyám leültette, nagyot szisszent:

– Jaj, a lábam – sóhajtotta.

– Hol fáj? – kérdezte Édesanyám.

– Jaj, minden porcikám szúr, de majd te rendbe hozol – felelte Édesanyának, aki most elsietett, hogy valami jó meleg vacsorát készítsen.

Édesapa a térdére ültetett, lovagoltatott, becézgetett.

– Honnan van ilyen szép kék szemed? Akárcsak a nagyapáé – simogatott, csókolgatott, nem tudott betelni velem.

Mennyi gyengédség, kedvesség, mennyi szeretet áradt belőle. Két idősebb testvérem ott settenkedett körülöttünk, kicsit irigykedve nézték, hogy én vagyok most a kiskirály, de Édesapám őket is odavonta magához.

– Lacikám, Imikém, mennyit gondoltam rátok, jaj, különösen karácsonykor.

Édesanya megjelent gőzölgő boros teával.

– Még egy kis kalácsom is van, míg elkészül a paprikás csirke. Egyél csak – mondta mosolyogva.

Édesapa az asztalhoz ült, kevergette a boros teát, amelynek illata betöltötte a kis szobát. A kalácsot viszont gondosan megosztotta velünk, mert jobb ízű a falat, ha mindnyájan eszünk.

– Mesélj, Apu – kérlette Laci, aki mindig a könyveket bújta –, mondj valamit a frontról! Anyu annyiszor elolvasta a leveleidet, amiket onnan küldtél.

– Jó, kedveseim, elmondom a harmadik karácsonyom történetét, mert ez nagy élmény még most is számomra, s hogy ma itt lehetek köztetek, az kész csoda.

Engem ölébe kapott, Imi, Laci melléje telepedett a lócára. Édesanya is leült egy kis zsámolyra.

– Ne zavarjon, Ákos, ha néha odaszaladok az ételt megkavarni.

A szél barátságosan duruzsolt odakint. A petróleumlámpa fénye kivetődött a havas tájra. Édesapa hosszan nézett ki a kis ablakon.

– Ez a havas táj – kezdte el – emlékeztet a Kárpátokra, a hóval borított bércekre, melyek között ott lapult a mi fedezékünk. Már a harmadik karácsony közeledett, mégsem volt ünnepi hangulat, bár a hóval borított fenyőfák egyre jobban a karácsonyi ünnepekre emlékeztettek. Éjjel-nappal készenlétben kellett lennünk, az ellenség támadásától tartva. Védünk kellett a Kárpátokat. Ellátásunk is nagyon hiányos volt, pótlást nem kaptunk az ünnepekre. Csak egy kávéskanálnyi vajat tudtam megspórolni a karácsonyesti vacsorához. Egy magányos nagy fenyőfát feldíszítettünk kis színes papírláncokkal és egy-két gyertyács-

kával, hogy majd akörül énekeljük a karácsonyi dalokat. Erre azonban már nem került sor, mert délután heves támadás zúdult ránk, villámlott, dörgött mellettünk a pergőtűz. Már csak arra emlékszem, hogy közvetlen közelemben hatalmas becsapódás villant, és én a földre zuhantam. Fejembe iszonyú fájdalom nyilallt, s amikor odakaptam, csupa vér lett a kezem. Azután minden elsötétült körülöttem.

Édesapa ekkor még jobban magához ölelt.

– Ami ezután következett – suttogetta –, az kész csoda volt, Pityukám! Arra ébredtem, hogy kedves angyali hangokat hallok. Mintha a karácsonyi dal csendülne a fülemben: „a kis Jézus megszületett, örvendjünk”. Ez a mennyország – gondoltam. – Ahogy óvatosan kinyitottam a szemem, csillogó, ragyogó nagy karácsonyfát pillantottam, meg, mely szinte elvakított a fényével. Körülötte mintha hófehér, térdeplő, éneklő angyalok lennének. Amikor kicsit jobban megszoktam a világosságot, megpróbáltam körülnézni, azonban alig tudtam megmozdítani a fejemet! Milyen fájó csalódásként ért, amikor észrevettem, hogy körülöttem megannyi fehér ágy van betegekkal! Hát ez nem a mennyország, hanem egy nagy kórterem! A karácsonyfa körül nem angyalok állnak, hanem hófehér ruhába öltözött nővérek, fehér fátyollal a fejükön, rózsafüzérrel a derekukon. Egyikük rögtön oda is sietett hozzám, mert látta, hogy fel akarok ülni.

– Jaj, nem szabad – mondta csendesen, miközben visszanyomott az ágyba. – Csakhogy magához tért, már napok óta eszméletlenül fekszik!

Lágyan megsimogatta a homlokomat.

– Mi történt velem? – kérdeztem suttogetva.

– A futóárok teljesen beomlott egy ágyúlövedék becsapódásától. Bizony, nagyon megsebesült, súlyos fejsérülése van. Nagyon kell vigyáznia, így is csoda, hogy megmenekült. Bajtársai szinte mind odavesztek. Magáért biztos sokat imádkoztak, mert meg fog gyógyulni, csak pihenjen.

– Sokat imádkoztunk érted – állt fel Édesanyám. Lacika is közbeszólt:

– Mindig imádkoztuk a rózsafüzért!

– Igen – szólt közbe Imi is –, imádkoztunk, hogy minél hamarabb hazagyere.

Én még jobban odabújtam Édesapához. Szinte halottam, éreztem szíve dobogását. Kicsi voltam, de megértettem, hogy Édesapa milyen nagy volt.

– Nem a sebeim fájtak – fűzte hozzá elgondolkodva –, hanem a szívem sajgott. Majd belehaltam, hogy elvesztek a Kárpátok.

Felsőhajtott. Csendben üldögéltünk, Édesapát néztük, akiből annyi szeretet áradt. Csak később értettem meg igazán azt a gondoskodó apai szeretetet, igazságosságot, amivel Édesapa viseltetett irántunk, hiszen egész élete szenvedés, küzdelem volt. Mennyit próbálkozott, hogy rokkantan, betegen, is segítsen rajtunk, amikor sehol nem kapott állást. Vidékre is lejárt batyuzni, csak hogy egy kis élelmet szerezzen. Ó, hogy fájt neki tehetetlensége, hogy minket nem tudott taníttatni, ahogy szeretete volna, s hogy szinte semmi sem sikerült neki, hiába küszködött. Csak a szeretete tartotta életben, mindig új kezdeményekre ösztökélte, hogy valahogy feljusson a mélypontból a kilátástalan helyzetekben.

A hadifogságból hozott betegségekből soha nem tudott kilábolni. Ez sokszor türelmetlenné tette, de hite

és főként szeretete mégis lelkesített a legnehezebb időkben, amikor betevő falatunk sem volt. Csodálatos humorérzéke is, amely mindig mosolyra, kacagásra készítetett bennünket, csak nagy szeretetéből fakadhatott. Amikor már mint nagyfiú előhozakodtam terveimmel, hogy megpróbálok Belgiumba kijutni, mert itt sehogy sem boldogulok, aggódó szeretettel először vissza akart tartani kalandos vállalkozásomtól, de látva állhatatosságomat, később ő biztatott:

– Hogyha egy magasztos cél vezérel fiam, akkor csak menj, légy férfi! Helytállással küzdj, harcolj ideáلودért! Helytállni, fiam, hidd el, én is mindig helytálltam és erre büszke vagyok, bármilyen mostoha is a sors irántam.

Hosszú, küzdelmes utaimon hányszor gondoltam Édesapám szavaira, melyet a szeretet sugallt neki: „Minden körülmények között helytállni, a többit pedig az isteni gondviselésre bízni.”

Amikor utoljára elbúcsúztam tőle, hogy gyalog nekiinduljak kalandos utamnak, akkor magához ölelve, ennyit suttogott:

– Légy férfi, fiam!

Én megcsókoltam kezeit.

– Helytállok, Édesapa, helytállok! – ezek voltak utolsó szavaim hozzá, és olyan boldog vagyok, hogy ezt az ígéreteket megtartottam!

Milyen hálás vagyok Édesapámnak, hogy az ő példáján felbuzdulva oly sok nehézségen átvergődhettem! Szinte éreztem az ő fájó, aggódó szeretetét, amely főként az ő tehetetlenségéből kovácsolt számomra erőt. Általa értettem meg, hogy milyen csodálatos az isteni gondviselés, hiszen ha ő nem

rokkantan, betegen tér haza a hadifogságból hat év után, és ha tudott volna kis családjáról gondoskodni, és nem lettünk volna olyan szegények, soha nem jutottam volna ki Belgiumba. Nem kényszerültem volna gyalog kivándorolni, s talán nem lehettem volna pap.

Milyen más lenne az életem, ha nem lehettem volna Isten egyszerű papja, egyszerű vándora! Tudtam, hogy az édesapai szeretet mindig vezérel, őrködik felettem. A sok csalódás, amely Édesapámat érte, bennem később, az ő papfiában nyert kárpótlást, mert szeretete bennem diadalmaskodott.

Ezt Édesanyám mondta el később zokogva:

– Fiam, ha tudtad, ha láttad volna, hogy Édesapád nagy betegen, haldokolva, hogy csókolgatta a te reverendás fényképedet, amelyet mint szeminarista küldtél haza nekünk! Az a kép mindig vele volt. Utoljára azt kérte tőlem, hogy koporsójába csak ez a fénykép kerüljön. Te, fiam, nem lehattél Édesapád mellett, hiszen messze Belgiumban voltál. Már dúlt a háború, nem lehattél ott a temetésén sem, de tudd meg, és soha el ne felejtsd, hogy Édesapádnak te voltál a mindene és úgy szeretett téged, ahogy csak egy Édesapa tudja fiát szeretni. Minden szenvedését érted ajánlotta. Utolsó szava, gondolata te voltál. Isten nyugosztalja drága Édesapát. A temetőbe elballagva rózsafát ültettem a sírjára, mely most dúsan virágzik. Hányszor öntöztem könnyeimmel, és olyankor mindig rád gondoltam, hiszen ő adott nekem téged, egyetlen, drága Pityukám! Gondolj mindig hálás szeretettel Édesapádra, aki mindig tudott szeretni, és ez tette őt felejthetlenné, nagygyá!

Hogyan szerettem testvéreimet?

Eredetileg öten voltunk testvérek, de a két kis ikerlánykát a háború borzalmas járványa elragadta. Édesanya mindig úgy emlegette őket, mint a két kis angyalt, akik igazából összetartanak bennünket szeretetben. Mi, a három fiú, Laci, Imi és én, a legkisebb: Pityu. Annyira egyek voltunk, igazi jó barátok. Laci, a legidősebb, nyurga, szőke fiú.

– A nagyapára ütött – mondta mindig Édesanya –, ő is olyan magas, szép szál ember volt.

Imit nagymamámhoz hasonlította, mert épp olyan élénk, szorgalmas volt.

– Te meg Pityukám, hozzám hasonlítasz legjobban.

Laci mindig hangoztatta, hogy ő pap lesz. Szorgalmasan misézett minden reggel, Imi meg én voltunk ministránsai. A játékot, hogy ő pap lesz, nagyon komolyan vette, s tőlünk is elvárta, hogy komolyan, összeszedetten viselkedjünk. Volt is tekintélye, mindenben hallgattunk rá!

Egy napsugaras nyári napon így szólt hozzánk:

– Gyertek, megyünk fürödni a Balatonba!

Nem is tudom, miért, nekem nem volt nagy kedvem, de ő erőteljes karmozdulattal a nyakába vett és rohant le a partra. Kacagva nevettem, ahogy a vállán himbálóztam, aztán egyszer csak puff, beestem a vízbe. Amikor prüszkölve kibújtam a hullámok alól, Laci és Imi már messze járt. Igyekeztem utánuk, de hirtelen, mintha egy mély gödörbe léptem volna, el-

sötétült előttem a világ. Csak a parton tértem magamhoz! Fiatal férfi élesztgetett, majd könnyedén fel-emelt, mintha a vizet akarta volna kicsorgatni belőlem! Máig sem tudom, ki volt ez a jóvágású férfi. Biztos egy angyal lehetett, mert mire testvéreim kiértek hozzám a partra – már eltűnt.

Sok kalandos élmény esett meg velünk gyermekkorunkban, de mindennél jobban összekovácsolt minket az a közös ideál, hogy papok szeretnünk volna lenni. Sokáig azonban semmiféle próbálkozásunk nem járt sikerrel, amíg csak én el nem határoztam, hogy tennem kell valamit!

Most átadom a szót Laci bátyámnak, aki később ezt feljegyzést készítette rólam:

„Az volt az érzésem, hogy az én vágyálmaimat ő fogja megvalósítani. Pap lesz belőle, író, templom-építő, sokaknak lelkipásztora, s amit én csak tervezgetek, azt ő valóra váltja. Nekem Pityu valóban mindenem, nemcsak öcsikém, hanem ő az én jobbik énem. Úgy nézek fel rá, mint apámra, úgy szeretem, mint anyámat, ő nekem testvérem, nővérem és a legjobb, leghűségesebb örök barátom. Nem hitegetem magamat, érzem, tudom, hogy nekem meg vannak számlálva a napjaim. Én ezt a telet már nem húzom ki. Ha jön a tavaszi rügyfakadás, én is elmegyek, hogy új, igazi életre keljek abban a végtelen csodálatos, fehér mennyországban, ahol a fényt nem követi árnyék, ahol a szívekben az igazi boldogság honol... Boldogít azonban a tudat, hogy az én megkezdett nagy kalandomat folytatja, megvalósítja az én terveimet. Én majd onnan, az igazi fehér mennyországból fogom őt segíteni. Az lesz az én mennyországom küldetése, hogy őt pártfogoljam, és mindenben segítsem.

Valaha azt terveztük, hogy együtt küszködünk, sok lelket megnyerünk, és kéz a kézben vonulunk be a mennyországba. Ám úgy látszik, a Gondviselés másképpen rendelte. Nekem előre kell menni, utat készíteni, és várni, várni az ő eljövetelét, mert csak az lesz igazából az én örök boldogságom kezdete.

Azóta, hogy kikerült Belgiumba, mint egy belga kanonok ministránsa, végképp ő vette kezébe sorsunkat. Szüleinknek Máriaremetén vett egy kis házat. Imit és engem is kihozatott Belgiumba, s hogy ez mind mennyi gonddal, bajjal járt, azt csak én tudom igazából. Imi most vele tanul egy belga kollégiumban. Nekem pedig elintézte, hogy a trappista apát úr itt ott-hont adjon.

Nemrégiben itt jártak; kerékpárral jöttek az Északi-tenger partjáról. Bizony, oda-vissza vagy háromszáz kilométer ez a távolság. Késő este értek ide, s másnap kora reggel már indulniuk kellett, mert csak két napjuk volt. Vajon miért tettek meg ilyen fárasztó utat télnek idején? Nem kis feladat. Hát csak azért, mert Pityu meg akart örvendeztetni egy szép karácsonyfával, s honnan, honnan nem, egy egész doboz szaloncukrot is szerzett – ezt nem ismerik Belgiumban – és mindenféle csokoládéfigurát, gyertyácskákat, hogy legyen a trappista kolostorban magyar karácsonyfa. Most itt ragyog a feldíszített zöld fenyő a cellám közepén, egy kis asztalon. Páter Bonaventurával díszítettük fel ma este. A páter összeacsapta a kezét, hogy ő még ilyen szépet itt a kolostorban nem látott. (Belgiumban azelőtt nem ismerték a karácsonyfát, csak betlehemet szoktak felállítani.) Közben a templomban zúgott az orgona, szállt az ének és az imádság az ég felé. Cellámba behallatszott az átvál-

toztatást jelző csengettyűk zengése. Most már én is visszaérkeztem a valóságba, a már hetek óta ágyhoz kötő betegségemhez. Nagyon legyengültem. Már vagy egy hónapja étvágyam sincs. Még nem tudták megállapítani a pontos diagnózist. Pityu most már kórházba akar vitetni. Abba a városba, ahol ő és Imi tanul. Az az érzésem, hogy nekem Belgiumban ez az első és utolsó karácsonyom.

Most éppen áldozáshoz hív a csengőszó. Minden figyelmemet a közöttünk megtestesült Igének szentelem, hogy jöjjön el hozzám is az Istengyermek, aki testvéremmé lett. Sokkal nyomorúságosabb körülmények között, a nincstelenséget is vállalva, hogy lehozza nekünk a mennyországot.

Itt, ebben a fehér mennyországban ezt nagyon átéltem. De lám, egyre erősödik a csengők zengő figyelemtetése. Felülök ágyamban. Igen, jön a kis Király, hogy szívét nekem adja! Aranyszívet, az én beteg szívem helyett. Lámpással a kezükben bevonulnak – mint megannyi angyal – a kis fehérbe öltöztetett ministránsok. Szinte megtöltik az egész cellát. Paulus apát úr teljes főpapi díszben hozza nekem a kis Jézust. A trappista páterek hófehér ünnepi kámzsájukban, csuklyával fejükön, mind ott sorakoznak a folyosón. Most van igazából itt a fehér mennyország. A kis Jézust ölelni, mily boldogság! Behunyom a szemem, s olyan ez, mint egy karácsonyi álom, de ez valóság! Már suhannak is tovább a fehér árnyak, vagy tán pásztorok, angyalok? Szinte keresem, hol van Mária, hol van József, mert ez itt Betlehem. Már csak a kis ministráns gyerekek állnak a karácsonyfa körül, csillogó szemük varázsával. Péter Bonaventura karja magasba lendül, és száll az ének csilingelve, örvendező

szívecskék melegével. A flamand pásztorének szól: „Herderkes, herderkes...” (Pásztorok, pásztorok...)

– Páter Bonaventura! – suttogok könnyezve, meghatódva a gyermekek kedvességén. – Szedjen le minden szaloncukrot, minden csokoládéfigurát a fáról. Ossza szét a ministránsoknak.

– De frater Laudiusz! – tiltakozik páter Bonaventura hevesen. – Megfosszam ezt a gyönyörű fát minden díszétől? Hiszen neked annyi örömet okozott.

– Páter Bonaventura! – mondom szinte könyörögve. – A kis Jézus nem ezt tette? Otthagyta a csillogó mennyországot, s a rideg, hideg barlangistállóba költözött, mindentől megfosztva magát!

Páter Bonaventura most már nem ellenkezik, szó nélkül szétosztja a karácsonyfa édes terheit. Mindenkinek jut egy maréknyi. A ministránsok boldogan rohannak ki a cellából. Egyedül maradunk páter Bonaventurával és a megkopasztott karácsonyfával, és szóltanul nézzük a zöldellő karácsonyfát. Mire gondolhatott páter Bonaventura? Csak sejtem, mert szemei elhomályosultak... Én Pityukámra gondoltam. Ha tudná, mennyi örömet szerzett nekem ez a karácsonyfa!”

Eddig a naplótöredék. Az új karácsonyt drága Laci bátyám már az igazi fehér mennyországban ünnepelte... Én pedig elhatároztam, hogy folytatom naplóját, amiről szeretett volna írni, de már nem tudott...

Nem lehet őt az életemből kiiktatni, annyi szeretettel, hálával gondolok még ma is rá! Mennyit küzdöttem, hogy ideálját elérhesse: pap legyen. De ha van „vágy-vértanúság”, biztos van „vágy-papság” is. Akik nagyon szerettek volna papok lenni, de nem érhatték el magasztos céljukat, odaát biztosan közelebb jutnak

az Örök Főpaphoz. Mennyit küzdöttem az én drága Laci bátyám életéért! A szeretet kötelezett, hogy minden emberileg elérhetőt megtegyek. Amikor meggyőződtem arról, hogy milyen súlyos beteg, elhozattam abba a kis városkába, ahol Imivel együtt tanultunk a kanonok úr jóvoltából. Mennyi szeretettel fogadta be Laci bátyámat is a kanonok úr! A nagy esperesi rezidencia egyik legszebb, legvilágosabb szobájában helyezte el, s egy betegápoló nővér éjjel-nappal mellette volt. A kanonok úr mindennap megáldoztatta. Imi bátyámmal minden szabadidőnket mellette töltöttük, de Laci bátyám egyre csak gyöngült! Végül a közeli kórház különszobájába szállíttattuk, ahol maga az apáca főnöknő vette gondjaiba. Mindent megpróbáltam – Brüsszelből egy híres belgyógyászt hívtam, aki Lacit alaposan megvizsgálta. A diagnózis, amit az ottani főorvossal együtt megállapítottak, lesújtó volt: a vese nem működött.

Már csak az imádság segíthetett. Imi bátyámmal, a jó nővérekkel, meg a trappista atyákkal sokat imádkoztunk. Laci bátyám hősiesen viselkedett, soha nem panaszkodott. Azt kérte, így imádkozzunk: „A Jóisten akarata teljesüljön”. Ha már ő nem lehet pap, helyette is munkálkodjam, s ő onnan fentről fog rám vigyázni! Édesanyánknak is diktált egy búcsúlevelet.

Egy pénteki reggelen egy apáca jött sietve a kórházból a gimnáziumba, hogy menjünk, rohanjunk, Laci bátyám halálán van! Végig szaladtunk az utcákon! Én előbb értem oda. Laci betegszobájának ajtaja tárva-nyitva állt, a nővérek térdelve imádkoztak az ágya körül. A gyertyafény rávetődött Laci sápadt arcára. Nagy szemei rám meredtek. – Megismert! Könnyezve borultam ágyához, Imre a kezét szorongatta. A ka-

nonok úr is megérkezett a Szentkenettel. Laci lassan elszenderedett, mintha csak elaludt volna! A kanonok úr rázott fel:

– Stefán, ő már nem él!

Laci bátyám hazament. Csókot leheltem a homlokára, Édesanyára gondolva. Olyan megható volt, hogy mennyi részvétet váltott ki Laci bátyám halála a körülötte lévőkből! Csak most éltem át igazából, hogy mi volt nekem, kedves drága testvérem, leghűsebb jó barátom. Most már tudtam, hogy a papi ideált is ő ébresztgette bennem legelőször. Hogy szerettem! A gyermekkori misék emlékei most is felmelegítik szívemet.

Fejedelmi volt a temetése! A kanonok úr a saját sírboltjában helyeztette el, s arany betűkkel vésette a márványba: „Ladislaus Regőczy, magyar papnövendék”. Hányszor ballagtam ki a kedves peppringi temetőbe ehhez a sírbolthoz, amely pár év múlva a kanonok úr koporsóját is befogadta! Mily szép a felirat: „Alusszák a béke álmát”.

Imi bátyámmal együtt vittük a szomorú hírt Édesanyámnak. Kerékpáron érkeztünk, nem kis fáradsággal járt ez a meleg augusztusi hónapban. Ám mintha Laci bátyánk vigyázott volna ránk, pedig oda-vissza vagy 3000 kilométert karikáztunk! Egymás iránt érzett kölcsönös szeretetünk adott erőt az úthoz. Minden fáradságunkat felajánlottuk, hogy Laci bátyánk onnan fentről egyengesse útjainkat, hiszen egyre sötétebb felhők tornyosultak Európa fölött. Imi bátyám még behívót is kapott katonai szolgálatára, amelyet Édesanyám fájó szívvel adott át neki. Én ezt csak később tudtam meg, amikor visszatértünk Belgiumba,

és a kanonok úrnak megmutatta, tanácsát kérve, hogy mitévő legyen.

– Ha a Haza hív, menni kell! – felelte az esperes úr. – Én az első világháborúban négy évig katonáskodtam, s most úgy néz ki, hogy a második világháború is elkerülhetetlen.

Fájó szívvel búcsúztam el Imre bátyámtól, éreztem, tudtam, útjaink most már teljesen szétválnak. Minket, hármunkat a szeretet tartott össze, igazi testvéri szeretet. Én úgy tudtam örülni, hogy az isteni Gondviselés ilyen testvéreket adott nekem, s hogy így szerethettem őket. Közbeszólt a háború, de az még hűségesebbé tette szeretetünket, és erősítette a közös ideálért való küzdelmünket. Érdekes, hogy úgy Imi, mint Laci minden további nélkül követtek engem küzdelmes utamon, amely Flandriába vezetett. Annyira szerettem őket, ezért mindent elkövettem, hogy utánam tudjanak jönni. Csak az igazi, önzetlen szeretet tudott nekem erőt adni, hogy a sok nehézségen, akadályon diadalmaskodjak. Hiszen én csak egy fiatal diák voltam. Nagyon sokat kellett tanulnom, hogy a nyelvi nehézségeket legyőzve lépést tudjak tartani belga osztálytársaimmal. Egy fiatal lelkész paptanár külön is foglalkozott velem.

– Flandriának nyereség lesz, ha téged itt pappá szentelnek – mondogatta.

– Én pedig – fűztem hozzá – Magyarországnak szeretnék nyereség lenni, hogy az itt szerzett tapasztalatokat ott gyümölcsöztessem.

Nos, így törekedtem én szívvel-lélekkel, és sok-sok szeretettel, hogy Laci és Imi velem tanulhasson. Nem részletezem, mert ezt úgysem tudja senki megérteni.

A szeretet készítetett arra, hogy mindent megtegyek ezért, mert a szeretet mindig önzetlenül munkálkodik mások javára, önnönmagát elfelejtve. Az én bátyáim nagyon megértették, amit értük tettem, hiszen mindenről nekem kellett gondoskodnom, hogy tanulmányaikat folytathassák. Én pedig eközben rájöttem, hogy nagyon kell szeretni, mert csak az igaz szeretet tud győzedelmeskedni.

Ugyanakkor ez a szeretet edzett engem egy egész életen át, hogy soha ne csüggedjek, soha ne pihenjek. Mindig ösztökélt az új kezdésre, mert a szeretet az a csodálatos megújító erőforrás, amely soha nem lankad el, ha tápláljuk a tüzet, a Mennyei Atya szeretetének tüztét.

A legnagyobb és a legtökéletesebb testvéri szeretetet az Édes Jézus adja nekünk minden szentmisében, hogy minden egyes emberben igazán testvért lássunk, s főként a szenvedőket testvéri szeretettel öleljük magunkhoz.

Hogyan szerettem sasfiókáimat?

„Aki befogad egy ilyen gyermeket az én nevemben, engem fogad be” (Mk 20).

A kanonok úr, a belga főesperes befogadott engem, szegény kis vándor csavargót, hasonlóan ahhoz, ahogy az Evangéliumban olvassuk: aki befogad egy ilyen nincstelen, rongyos csavargót – engem fogad be, sőt azt, Aki engem küldött – az Atyát. Az ő nemes papi lelkiisége, gyengéd sugárzó szeretete meghatározta egész életemet, s nekem is ezt kellett tennem. Azért lettem pap, hogy befogadjak minél több szegény, nincstelen kis csavargót, akik mind szeretet után vágyakoztak.

Szeminarista koromban, a német megszállás idején Belgiumban is nagyon szűkösen éltek az emberek. Milyen öröm volt, hogy négy kis árva gyermeket gondjaimba vehettem! Kerékpárral jártam minden szabadidőmben, hogy összeszedjem a szükséges élelmet a jólelkű flamand gazdáktól. Milyen öröm volt nekem, hogy már mint kispap befogadhattam a négy kis árvát! Négy éven át neveltem őket nagy szeretettel, s később is gondoskodtam róluk, amikor Magyarországra visszatértem. Az isteni Gondviselés Pest-szenterzsébetre vezérelt Máriaremetéről, Édesanyám kis házából. Ez egyike volt Budapest legszegényebb peremkerületének. Már az első nap feltűnt, hogy mennyi szutykos, rongyos kis gyerek csavarog az utcákon. Elkezdtem velük foglalkozni. A módosabb hí-

vektől koldultam élelmet, és kapcsolatba léptem a szegénygondozó nővérekkel. Főképpen a kis hadiárvákat kezdtem összeszedni.

Az első nagy szőnyegbombázás után, amikor több mint kétszáz halottat kellett temetnem, az egyik lebombázott házban gyereksírást hallottam. Az összedőlt ház kapuján csak nehezen tudtam átmászni, s közben egyre erősebben hallottam:

– Apuka! Anyuka!

A földszint egyik sarokszobájában találtam rá a két zokogó gyermekre! A nyolcéves fiúcska hatéves húgocskáját átkarolva nyújtotta felém segélykérően a kezét. Alig tudtam őket a romok közül kiszabadítani. Sebeiktől vérző édesanyjuk szinte testével védelmezte őket. A gyermekek után az eszméletlen édesanyját is kicipeltem az útra.

– Anyuka! Anyuka! – siránkozott a kislány Édesanya mellé guggolva.

A kisfiú visszaszaladt a házba és bentről kiabált:

– Apukám! Apukám!

Én is visszarohtam, s a kis Ferike (később megtudtam a nevét) édesapja mellett térdelt, próbálta kiszabadítani a rázúdult kövek halmazából. Odasiettem. Ferike apukájának jéghideg volt a keze. Az absolutio – föloldozás – szavait suttoztam vérző feje fölött.

– Apukád már nem él – húztam magamhoz a zokogó gyermeket, aki görcsösen fogta édesapja kezét.

Amikor a két kisgyermekkel kibújtam a ház kapuján, szóltam egy mentőalakulatnak, hogy az eszméletlen édesanyját szállítsák kórházba. Miután elvitték őt, tanácstalanul álltam a két kis árvával az utca közepén. Nem messze volt a templom, odasiettem velük. A szentségház előtt térdre borulva kértem tanácsot:

– Mitévő legyek?

– Fogadd be őket! Mi mást tehetnél, hiszen téged is befogadtak.

– Hát ez nagyszerű és egyszerű – sóhajtottam örömmel –, különben ki törődne ezzel a két aprósággal? Gyerünk a plébániára!

Bizony, csak egy kis szobám volt ott, de volt benne egy nagy ágy. Már késő estére járt. A konyhán összeszedtem minden ennivalót, s a szobámban egy kis rezsón teát főztem. A két éhes gyerek jóllakott. Megmosdattam, majd befektettem őket az ágyamba.

– Szoktatok-e este imádkozni?

Ferike elrebegte:

– Én Istenem, jó Istenem, becsukódik már a szemem...

A kislányka is dűnnyögni kezdett, de ezeknél a szavaknál „vigyázz kedves szüleimre”, mindketten elsírták magukat. Tán csak most döbrentek rá, hogy mi történt a szüleikkel! Az egyik halott, a másik súlyosan sebesült. Szinte lecsókoltam könnyeiket:

– Ők jó helyen vannak – próbáltam őket vigasztalni.

Ott ültem az ágyuknál, míg csak békés álom nem jött könnytől nedves szemekre. Néztem, néztem őket, míg rózsafüzéremet morzsolgattam. Hát ezek az én első árváim. Igen, most már cselekedni kell, hiszen nem egy ilyen esetem volt. Főleg a Don-kanyar szörnyű harcainak árváit próbáltam eddig elhelyezni. Mennyi elutasítás! Lassan kialakult a tervem, hogy ezentúl magam gondoskodom az így elárvult kisgyermekről. Az ágy szélén ülve engem is elnyomott az álom. Arra ébredtem, hogy valaki zörög az ajtón! Sietve ugrottam fel, de már nyílt is az ajtó! Meghökken-

ve láttam, hogy az a szegény édesanya áll az ajtófélfának támaszkodva, akit eszméletlenül vitettem be a kórházba! Ó, milyen állapotban állt ott! Szétzilált hajjal, kötéssel a fején, amelyen átütött a vér, szaggatott ruhában, mezítláb! Rémműlt tekintettel, szinte esdekelve kérdezte:

– Atya kérem, mit tud a gyermekeimről? Élnek-e még?

Odavonszoltam a már majdnem összeeső édesanyát az ágyamhoz:

– Nézze asszonyom, itt alszanak, semmi bajuk.

Az édesanya ráborult az ágyra:

– Ferikém, Szilvikém! – zokogta. – Csakhogy ti éltek!

A két kicsi föl sem ébredt a mély álomból. Az édesanya most a lábamhoz borult, úgy rebegett köszönetet. Fölemelve neheztelve mondtam:

– De asszonyom, hogy tehetett ilyet? Iyen állapotban mezítláb kigyalogolt ide!

– Igen, megszöktem a kórházból, amikor megtudtam, hogy a férjem meghalt, mert a gyerekekről senki nem tudott semmit.

– De akkor is kedvesem... mi is a neve?

– Mária – rebegte a nő.

– Kedves Mária, hogy tehetett ilyet?!

Az édesanya hosszan rám nézett, aztán gyenge hangon, szinte suttogva mondta:

– Atya kérem, Ön ezt nem érti, egy édesanya a gyermekeiért mindenre képes, még a Napot és a csillagokat is lehozná az égről, csakhogy őket mentse!

Úgy a szívembe nyilallt ennek a sebesült édesanyának minden szava. Igen, egy édesanya mindenre ké-

pes a gyermekeiért, hogy mentse őket! Hát ezentúl én is ilyen leszek, hogy a gyermekeket mentsem.

Számos hasonló esetről tudnék írni, szinte vérző szívvel. Amikor három kisgyermekért mentem egy hideg-rideg szobába, akikre a szomszédok hívták fel a figyelmemet. Apjuk a Don-kanyarnál esett el. Anyjuk az állomásra ment egy szánkóval meg egy zsákkal, hogy szenet szerezzen, hiszen a hidegtől majd megfagytak a gyerekei. A pályaudvaron a nagy szénhalom megindult fönről, s a szegény édesanyát maga alá temette. Csak a szánkóját húzták haza üresen. Ó, hogy sírt a három kis árva, amikor a hideg-rideg szobába betoppantam!

– Anyuka, édesanya, hoztál valamit enni?

Azt hitték, az anyukájuk érkezett vissza!

Melengettem, csókolgattam elgémberedett kezeiket és lábaikat. Egy pokrócba betakargatva vittem ki őket a házból. Ráültettem a három kis szipogó árvát a szinte odahajított szánkóra.

– Ez az anyuka szánkója – szepegte a legidősebb leányka.

– Persze, csak jól kapaszkodjatok meg.

Boldogan suhantam velük a vastag hóval borított utcákon át a mi kis otthonunkba, amely egyre jobban benépesedett gyermekekkel, még egy kis síró tízhónapos babával is. De ez nem volt baj, csak öröm. Még egy tehenet is felfedeztem egy vendéglősnél, aki bizonyára az Ég szavára telepítette tanyájáról Erzsébetre az állatot, hogy legyen az én kis Pityukámnak minden nap meleg tejcskése.

Nekem nem okozott gondot a sok kis árva, inkább egyre több örömet, boldogságot, hiszen egyetlen anya

és apa sem örülhetett volna jobban gyermekeinek, mert akiket befogadtam, azokban én mind a kis Jézus láttam! Nem kérdeztem, kik-mik, zsidók-e vagy keresztények. Csak egyetlen ajánlólevél érdekelt: ők elhagyottak, szegények, nincstelenek. Se koruk, se hovatartozásuk nem számított. Minél több gyermekem lett, annál nagyobb volt az örömöm, annál jobban szerettem őket.

A szigorú, de arany szívű prépost atya eleinte furcsának találta viselkedésemet, de aztán már dicsekedett velem:

– „Ama et fac quod vis!” Szeress, és tégy amit akarsz!

Ám ez lett a jószívű prépost veszte, ahogy később beismerte, mert a váci püspök atyának is eldicsekedett felőlem, az pedig egyből Vádra rendelt, hogy építsek új templomot Kisvácon, a külvárosban, és szervezzek egy új egyházközséget. 1945-ben, amikor az egész város tele volt a megszálló orosz csapatokkal, ez mindenkinek hihetetlennek tűnt, csak a püspöknek és nekem nem. Haladéktalanul Vádra siettem, de magammal vittem sasfiókáimat is.

Életem legszebb szakasza kezdődött ekkor. Két gyönyörű feladat: templomot építeni, de még inkább építeni a gyermeklelkekben Isten szent templomát. Most győződtem meg igazából, hogy a szeretet a legnagyobb hatalom, amely minden nehézséget le tud győzni. Most voltam igazán elememben; fiatalos lendülettel dolgoztam, és egyre jobban szerettem az én sasfiókáimat. Ez volt a jelszavam: „Mindent a sasfiókákért – a sasfiókákat Istenért!”

Minden sasfiókámat külön jellemezhetném, hiszen úgy ismertem őket! Kimondhatatlanul szerettem az ő

gyermekes ragaszkodásukat, őszinte nyíltságukat, ahogy csacsogó kedvességgel mondták el ügyes-bajos problémáikat, örömeiket, bánatukat. Mindegyiknek volt egy beceneve, s ehhez ők maguk is ragaszkodtak. Olyan boldogok voltak, s az ő mosolyuk, vidámságuk nyomán minduntalan csodálkoztam, hogy milyen kevéssel is beérték! Egyáltalán nem voltak elkényeztetve, hiszen olyan szerényen, szinte szegényesen éltünk. Főételünk a kukoricakása volt, amely mindig visszatért az étlapra. Én ugyanabból a kondérból étkeztem, mint ők, velük játszottam, s ugyanazt a futballabdát hajszoltuk mindannyian. Szép családi egységben, békében éltünk egy jobb jövőben reménykedve és a szeretet kapcsolt össze mindnyájunkat az édes Jézussal és a Szűzanyával.

Minden egyes sasfióka egy külön világ volt, mindegyikükről külön regényt lehetne írni. Mint a vadvirágok, amelyek nyiladoznak az Úr színe előtt, egyre több szépséget, kedvességet sugároztak magukból.

Hadd ragadjak ki a sok közül néhány sasit, akik ragaszkodó szeretetükkel mélyen hatottak rám. Olyan kedvesek, drágák voltak nekem, annyi örömet, vigaszt, bátorítást adtak feladataim elvégzéséhez.

Alexander, mint egy igazi testőr, mindig mellettem volt, hogy bármiben a segítségemre legyen. Még kerékpárral tett útjaimra is elkísért. Akkoriban elég sílány gumibelsők voltak, és ő nagyon jól értett a hibák helyrehozatalához. Olyankor kedves szolgáltat-készséggel átadta nekem a kerékpárját, hiszen tudta, hogy én sietek valahová. Mindig ő tolmácsolta a többiek kérését felém, de persze ezt nem mindig tudtam teljesíteni. Ha azonban a lehetőség megadatott, örömmel láttam, hogy Alex csillogó szemekkel fut a töb-

biekhez, vinni az örömhírt. Aranyos kisöccsét Lacinak hívták. A nyári időben már kora reggel szaladtunk le a Dunapartra. Lacikát mindig a nyakamba ültettem. Úgy futottam vele, mint ahogy hajdan Laci bátyám lovagoltatott engem a nyakában. Lacika kacagva kapaszkodott a hajamba. Amikor a Dunapartra érve lehuppant a vállamról, csintalanul egy marék vizet fröcskölt rám. Persze én sem voltam rest, visszafröcskölttem, s ebből mindig nagy csetepaté lett, mert a többi sasfióka is nevetve bekapcsolódott a vízcisatába, amelyben mindig én húztam a rövidebbet, mert én kaptam a nyakamba a legtöbb vizet – de megérte ez a vidám mosakodás! Lacika kipirult arccal csókolgatózott, amikor újra felemeltem. Alex és Melinda boldogan szegődött mellém; igen, ez a három teljesen árva gyermek úgy örült nekem. Egyszer Melinda a fülembé suttozta:

– Úgy szeretünk téged, te vagy az apukánk, anyukánk, te vagy mindenünk!

Akkor én magamhoz öleltem árváimat, úgy adtam hálát Mennyei Atyánknak, hogy ilyen sok aranyos gyermeket adott nekem, akiket csak szeretni lehet, és akik oly sokféle módon viszonzták szeretetemet.

Később, amikor az ÁVO-sok rámtámadtak, hogy elhurcoljanak, Alex volt az első, aki bátran közbelépett, de még a kis Laci is pityeregve kapaszkodott belém:

– Atya, atya, ne hagyj itt bennünket!

Milyen kedves volt nekem az a kis csavargó is, akit megkötözve hoztak elém a rendőrök, merthogy a kis veszélyes betörő mindenholonnan ügyesen megszökött.

– Hátha atya tudna rá hatni – mondták a rendőrök.

Akkor levettem a kis kócos, rongyos gyerekről a szíjakat, mellyel vékonyka kezét jól megkötözték, magamhoz öleltem, és megsimogattam hosszú, fekete haját.

– Nézd, kisfiam – mondtam neki –, ez nem javító-intézet. Ez otthon, itt nincsenek zárt ajtók, még kerítés sem, s aki el akar menni, az elmehet, még útravalót is kap tőlem.

A kisfiú megdörzsölte a csuklóját, amelyen még látszottak a szíj nyomai:

– Jó, maradok – mondta, és élénk szemeivel rám mosolygott –, később majd meglátom.

Amikor a rendőrök kimentek a szobámból, csilingelve felkacagott:

– Csakhogy itt hagytak, azt hittem megint javítóba zárnak!

– Fiacskám, ha itt maradsz, meglátod, jó gyerek lesz belőled!

– De én rossz gyerek vagyok! – tiltakozott hevesen. – Nem tudok jó gyerek lenni!

– Fiam, eddig azért voltál rossz, mert betörők, csavargók között éltél, de itt jó helyed lesz, sok szépet fogsz hallani. Kezet rá, fogadjunk, hogy jó gyerek lesz belőled!

A kisfiú mosolyogva csapott a tenyerembe:

– Pityu vagyok.

Rámosolyogtam:

– Meglátod, jó gyerek lesz belőled!

Előkészítettem az első szentáldozásra, később mindennapi áldozó lett belőle, és rövid idő alatt beilleszkedett a sasi-otthon közösségébe. Valóban, a jó környezet és a szeretet a legnagyobb nevelő!

Egyszer a kis Pityu sokáig könyörgött, hogy menjek el vele Pestszenterzsébetre, és hozzuk el néhány csavargó pajtását az otthonba. Amikor magamhoz ölelve megígértem neki, majd kiugrott a bőréből. Nem hagyott nyugodni, naphosszat sürgetett, hogy induljunk, mert ő már mindenkinek elújságolta, hogy megyünk a pajtásaiért. Mennyire szeretett engem ez a kis Pityu!

Egyszer berohant irodámba.

– Jaj, atya, ne engedd, hogy elvigyenek innen – csókolgatta a kezeimet riadtan –, itt az a két rendőr, aki idehozott engem!

– Ne félj, Pityukám, menj vissza tanulni a terembe, világért sem adnálak én nekik.

Valóban, a két rendőr kisvártatva kopogtatott az irodámban:

– Hol van az a kis csavargó, akit megkötözve hoztunk ide? Ugye, már megszökött!?

– Dehogy, itt otthonra talált!

A két rendőr hitetlenkedve nézett rám.

– No, akkor szeretnénk látni – mondta fontoskodva az egyikük.

– Hát csak jöjjenek a nagyterembe!

Volt nagy riadalom a sasik között, amikor a két rendőrrel beállítottam!

– Na, fiúk, köszönni!

– Dicsértessék a Jézus Krisztus – Pax Christi!

A rendőrök meglepődve néztek össze, majd az őrmester zavartan megszólalt:

– Nos, úgy látom, az a kis csavargó mégisincs itt...

– Hogyne volna, gyere csak Pityu előre!

A kisfiú vonakodva lépett felém. A rendőrök alaposan szemügyre vették:

– Hát ez egészen megváltozott – mondta az őrmester –, még a tekintete is más! Hogy csinálta ezt, tisztelendő atya?

– Nem én tettem – feleltem lassan, szótagolva –, a környezet hatása, meg a szentséges Jézusé. A kisfiú most volt elsőáldozó!

A rendőrök értették is, meg nem is. Csodálkozva távoztak. Pityu hálálkodva szaladt hozzám, s én magamhoz öleltem. Kisvártatva füttyörészve kiment a tereméből. Amikor utánanéztem, láttam, hogy a kápolnába rohan...

Amikor Mindszenty József bíboros atyánk először járt hercegprímásként Vácott, Pétery püspök atya elhozta őt a sasi-otthonba. Napsugaras, szép idő volt, és mi csak délutánra vártuk a látogatókat. Nagyban futballoztam a sasikkal, amikor a bíboros atya, a vártnál korábban, észrevétlenül megérkezett. Mosolyogva nézte, hogyan rohangálok a labdával a sasfiókák között, s amikor a sasik felfigyeltek a magas rangú látogatóra, azonnal leállt minden. Kissé zavartan szaladtam a bíboros atya elé, és térdelve csókoltam meg a kezét. Békecsókot adva emelt fel.

– Látom, fiam, leizzadtál!

– Eminenciás bíboros atyám... – hebegtem.

Pétery püspök atya sietett a segítségemre:

– Sokkal későbbre mondtam a látogatásunkat!

– Semmi baj – felelt a bíboros –, bemegyek a kápolnába, aztán megnézem az otthont, majd beszélgetek a sasfiókákkal.

Míg én körbevezettem vendégeinket, a sasik teljes díszben, kék-fehér ruhában, sárga nyakkendőben felsorakoztak az udvaron, hogy énekkel köszöntsék a hercegprímást.

Ő meghallgatta rövid beszámolómat, majd érdeklődve kérdezte:

– Hogy látod el, fiam, ezt a sok gyereket ruhával, élelemmel? Ahogy otthonokat végigjártam, nem láttam éléskamrát és semmiféle raktárt!

Kicsit zavarba jöttem, és ő még egyszer rákérdezett:

– Nincs éléskamrátok?

– Itt nincs éléskamra, hiszen minden helyet elfoglalnak a gyerekek!

A szemfüles Pityu kilépett a sorból és bíboros atya felé fordult:

– A mi éléskamránk a kápolnában van.

A bíboros csodálkozva lépett Pityu elé.

– Előző esti beszédemben az ars-i plébánost idéztem, aki az Oltárszekrényt igazi éléskamrának nevezte – fordultam magyarázólag a bíboros felé. – „Ott van az Élet Kenyere, az Oltáriszentség!”

– És ti igénybe veszitek ezt az Égi Kenyeret?

– Igen! – kiáltotta hangosan Pityuka, és a többiek is vele kiáltották:

– Igen, mindennap!

– Hát ennek örülök a legjobban – mondta a kis Pityut magához ölelve a bíboros atya, s mosolyogva adta áldását a térdelő sasfiókákra.

Ó, milyen büszke voltam az én sasfiókáimra, amikor bíboros atyánk látogatását viszonzva teljes sasi díszben vonultunk a Nyugati pályadvarról a Budai várba! Akkor már az összes katolikus iskolát és egyházi

intézményt felszámolták. Tán mi voltunk az utolsó mohikánjai a Magyar Katolikus Egyháznak, mert sikerült belga védnökség alá helyezni a sasfiókák otthonát. Így legalább néhány hónapig még szabadok voltunk. Késő őszi nap volt, de ragyogóan sütött a nap. A kék-fehér sasi zászlók lobogtak a szélben. Először a budavári Nagyboldogasszony templomban tisztelegtünk, majd dobpergéssel, harsonaszóval és énekkel az Úri utcai hercegprímási palotához vonultunk. Mire a sasikat felsorakoztattam a romos épület udvarán, a titkár úr lesett hozzám a lépcsőkön és átkarolt:

– Már vártunk titeket – mondta –, megyek a bíboros atyáért!

Kisvártatva gyors léptekkel megjelent a bíboros atya. A sasfiókák hangosan, szívélyesen kiáltották:

– Pax Christi, bíboros atyánk!

Éneküktől visszhangzottak a repedezett falak!

Annyi szeretet sugárzott a bíboros atya tekintetéből az én sasfiókáim felé! Azok meg kis szívük ragaszkodó hódolatával átérték a helyzet komolyságát, hiszen nagyon jól tudták, milyen szörnyű helyzetben van a hercegprímás: állandó tüntetések követelték az elfogását.

– Azért jöttünk, hogy szeretetünkről biztosítsuk, és imáinkkal támogassuk hercegprímás atyánkat! – mondtam elérékenyülten.

– Kedves sasfiókáim, szeretlek titeket! Micsoda meglepetés, hogy egy ilyen bátor csapattal találkozhattam. Legyetek erősek, hűségesek ahhoz a kereszt-hez, amely zászlótokon lobog, s ahhoz a címerhez, amelyet szíveteken hordtok!

Lelkesen szállt az ég felé a sasfiókák válasza:

*Ha ellenség bántja a keresztet,
akkor a sasi csatára megy.
Kereszt zászlaján fel-fellobog,
sasi követi, ahol a harc dúl,
Keresztért küzd és vérzik el,
Kereszt a sírján győzelmi jel.*

A bíboros atya meghatódva adta áldását, s a sasik térdre ereszkedve vetettek keresztet. Én a könnyeim-mel küszködtem, tudtam, hogy ez az utolsó találkozás, többet mi már nem látjuk őt.

A sasik csendben vonultak el, nem pergett már a dob, nem szólt már a harsona, nem zengett az ének. Szomorúan ballagtunk Kapisztrán Szent János szobrához, ott imádkoztunk a mi szeretett, hős hercegprímás atyánkért, aki – mint Kapisztrán Szent János – egyedül állt szemben a viharral. Az őszi szél zizegve hordta a száraz faleveleket arcunkba, s mintha a természet is könnyezett volna, eleredt az eső. Itt döb-bentem rá, hogy rajongó szeretettel szeretem Mindszenty bíboros hercegprímás atyát, és minden áldozatra készen leszek érte, még arra is, hogy börtönbe menjek helyette. Valahogy olyan érzésem volt, hogy igen, én követni fogom őt, hiszen egy nemes ideálért küzdöttünk mindketten, és ebben a hideg, rideg kegyetlen világban az a mi nagy bűnünk, hogy nagyon szeretünk...

A két kis zsidó gyerek esete is ezt fejezte ki. A két árva testvért egy munkaszolgálatos szökevény hozta el hozzám, mert szüleiket elhurcolták valamelyik német haláltáborba. Nagyon vallásos zsidók voltak.

– Atya, nem baj, hogy zsidók? – kérdezte a munkaszolgálatos.

– Én egyetlen árvától és elhagyatottól sem kérdezem, hogy milyen vallású!

Szeretettel öleltem magamhoz a két kis kócos zsidó fiúcskát, akik szepegve bújtak hozzám. A többiek is pártfogásukba vették őket. Pár hét múlva a sasik biztatására már ők kérték, hogy szeretnének megkeresztelkedni, mert a többiekkel szentáldozáshoz kívánnak járulni reggelenként. Sikerült őket szépen felkészíteni. Alex és Laci, aki kántor is volt, vállalta a keresztapaságot. Milyen örömteljes ünnepség volt december 8-án, amikor a két kis zsidót megkereszteltem! István és Imre lett a nevük. A két értelmes kisfiú szentáldozáshoz is járulhatott.

Most már mi is sasfiókák vagyunk – mondták boldogan.

Nem győztek hálálkodni. Örömüket azonban megzavarta két zsidó rabbi jelentkezése:

– Sok utánajárás után megtudtuk – mondták fontoskodva –, hogy van itt két árva zsidó fiúcska.

Iratokat is mutattak.

– Elvisszük őket a mi árvaházunkba! – mondták követelőzve.

Zavarba jöttem, mert szavaik nagyon lehangoltak. Szóltam Alexnak és Lacinak:

– Baj van fiúk, két rabbi jött a keresztfiaiért!

Ők is meglepődtek, s a többi sasival tiltakoztak:

– Nem adjuk őket, hiszen ők már nem zsidók!

A két kisgyerek, István és Imre a reverendámba kapaszkodott.

– Atya, mi nem megyünk!

A két rabbi összenézett, majd az idősebb dühösen megszólalt:

– Mi pedig elvisszük a fiúkat!

– Döntsenek a fiúk! – volt a válaszom. – Akartok-e menni a zsidó árvaházba, Budapestre?

– Nem! – felelték együtt.

Az egyik rabbi ekkor nyájaskodva fordult hozzájuk:

– Fiacskáim, ti zsidók vagytok, ott a helyetek!

– Nem! – volt a határozott válasz. – Mi sasfiókák, katolikus keresztények vagyunk!

A két rabbi ezután ígérekkel csábította a fiúkat:

– Kaptok szép játékokat, új ruhákat, ami csak kell, mindent megadunk nektek!

– Nem és nem, mi nem megyünk! – válaszolták a kisfiúk.

Ragaszkodó szeretettel bújtak hozzám, öleltek, csókoltak:

– Mi szeretünk téged, atya, ugye nem hagyod, hogy elvigyenek?

– Látják uraim – fordultam a rabbikhoz –, én nagyon szeretem őket, és ők is engem. Lássák be, nekik már ez az otthonuk.

A Sasfiókák éljenezve fogtak közre minket, a két rabbi pedig leforrázva kisietett a teremből...

Éltem-haltam a sasfiókáimért. Nagyon szerettem őket, de ők is annyi kedvességgel, figyelmességgel bizonyították be, hogyan tudnak szeretni. Szinte a gondolatomat lesték, annyiszor megelőztek szeretetükkel. Hiszen a szeretet a legleleményesebb, amely mindig azt keresi, hogy hogyan lehet egymásnak örömet szerezni, egymást boldogítani. Ezeket a kis vadvirágokat

nagyon lehetett szeretni, becézni – hiszen mind szeretetre vágyódtak. Olyan szépen rá lehetett őket vezetni, hogy a szeretet forrása az Édes Jézus! Ezért is volt a sasfiókák életének központja az Oltáriszentség! A Szeretet Szentsége, a Szeretet Köteléke, amely egybekapcsol bennünket egységben, békességben. Mindig erre utaltam, minden beszédembe beleszőttem, hogy hogyan szeret bennünket Jézus, hogyan szeret bennünket az Atya, hogyan árad ki ránk a Szentlélek kegyelme, szeretete; hogyan szeret bennünket a sasfiókák édesanyja, a Boldogságos Szűz Mária.

Éjjel-nappal közöttük voltam, s mint egy nyitott könyvből olvashatták, hogyan szeretem őket. Minden ügyes-bajos dolgukkal hozzám jöttek. Megértő szeretettel hallgattam meg ezeknek a kedves fiúknak, lányoknak problémáit, gondjait. Úgy ismertem őket, mint a tenyeremet. Együtt próbáltuk megoldani, orvosolni kisebb-nagyobb ügyeiket. Hiszen a szeretet mindent áthidal, a szeretet előbb-utóbb mindenre talál megoldást. Csak hinni, bízni, reménykedni, és nagyon-nagyon szeretni kell. A sok küzdelemben, amikor állandóan támadtak bennünket, még jobban összekovácsolódtunk a szeretetben. S amikor jött a tragikus végzés, mellyel feloszlattak minket – mert hogy már nincs szükség árvaházra a népi demokráciában –, akkor sem adtuk fel a küzdelmet, kitartottunk a végéig. Igazi hősi küzdelem volt ez az otthonunkért, amelyet mi építettünk, küzdelem a sasfiókák kis közösségeért, amelyet mi alakítottunk ki igazi családdá! Tudatában voltunk, hogy az erőszak le fog csapni ránk! Különösen azután, hogy Mindszenty József bíboros atyánkat elhurcolták, de mi nem adtuk fel

a harcot! Sasfiókáimat jól felkészítettem, hogy ideig-óráig győzhet a sötétség hatalma és az erőszak, de a végső győzelem az Igazságé, a Szereteté, mert Isten a Szeretet.

A letragikusabb eseményeknél tapasztaltam meg igazából, hogy hogyan szeretem sasfiókáimat, és hogyan szeretnek ők is hűséggel és ragaszkodással. Amikor Krisztus Király ünnepe előtt, éjnek idején elhurcoltak sasfiókáim közül az Andrássy út 60-ba, egyedül azért fájt a szívem, mert csak rájuk tudtam gondolni. Magam előtt láttam őket, ahogy könnyezve belém kapaszkodtak. Meg akartak védeni, ők, a gyenge fiúk és lányok, kiket olyan hőssé és bátrakká tett a szeretet. Rájuk gondolva nem fájt az a bánásmód, amelyben a szörnyű pincebörtönben részesültem; az a leírhatatlan durvaság és az ocsmány beszédek a kihallgatások alatt. Akkor éreztem át, hogy milyen erőssé tud tenni a szeretet, amikor a pribékek gúnyolódó aljasságára kemény, bátor öntudattal tudtam a szemükbe mondani, hogy „én itt is katolikus pap vagyok”. Könnyebbé vált a börtönélet, mert minden szenvedésemet, könnyemet, megaláztatásomat sasfiókáimért ajánlottam fel. Ez tette szinte könnyűvé azokat a szörnyű napokat, hiszen tudtam, hogy van értelme a szenvedésnek. Mint Krisztus a keresztfán, úgy fohászkodtam azokért, akik szenvedést okoztak nekem: „Atyám, bocsásd meg ezt nekik, hisz nem tudják, mit cselekszenek!” Édes Jézusom, ne tudd be ezt nekik bűnül, és fordítsd minden gyötrelmem, elhagyatottságom, szenvedésem sasfiókáim javára és az én özvegy, drága Édesanyám megnyugvására, vigasztalására.

Miért szerettem így az én sasfiókáimat? Mert én bennük magát az Édes Jézust láttam. Szemeikből az Ő mosolya sugárzott felém. Úgy tudtam nekik örülni és olyan jó érzés volt az a tudat, hogy ők is örülnek nekem. Ezt mindannyiszor megtapasztaltam, bárhol is, vagy bármikor jöttem közéjük. Mindig szinte megrohantak, körülugráltak, kacagva, nevetgélve, s úgy el tudták űzni a gondjaimat – olyan jó volt együtt lenni velük!

Hogyan szeretem jótevőimet?

„A szeretet mindenkiről jót tételez fel. Jónak kell lenni! Szívünket mindenfelé, mindenkire kitárni!”

Az utolsó szó jogán erre hivatkoztam a Markó utcai bíróság termében az esküdtszék és a bíró előtt – két fegyőr között.

„Istenben boldogult Édesanyám kért erre bennünket, három fiát, amikor elmondta, hogy egy alkalommal ételmaradékot hozott haza egy lábosban a kórházból, ahol mosónőként dolgozott. Egyszerre megcsúszott, és a havas útra borult az egész étel. A járda szélébe kapaszkodva hangosan zokogott. Egy úriember segítette fel.

– Miért sír, megütötte magát? – kérdezte.

– Azért sírok – válaszolta –, mert kidőlt a kis lábasomból az étel. Mit viszek én most az éhes gyerekeimnek? Nem lesz vacsorájuk!

Az úriember elővette a pénztárcáját:

– Itt van pénz, asszonyom, vásároljon vacsorát!

Édesanyám otthon fejedelmi vacsorát készített, azután könnyek között mondta:

– Fiaim, jegyezzétek meg, nincs szebb a világon, mint jót cselekedni, másokon segíteni. Ha felnőtök, csak ezt tegyétek!

Én ezt úgy megjegyeztem, hogy életem egyetlen törekvése lett, másokon segíteni. Azért karoltam fel annyi szegény árvát és azért vagyok itt most megbi-

lincselve, ítéletet várva! Befejeztem, nincs több mondanivalóm!”

A bíróság akkor felmentett.

Nem szavakkal, cselekedetekkel kell igazolni a szeretetünket, mindenkivel szemben. Ha nyolcvanöt év távlatából visszatekintek életemre, látom, hogy mennyi jót tettek velem, milyen nagy a jótevőim tábora az egész világon! Képtelenség lenne mindet felsorolni. Szüleimen, testvéreimen kívül egy jó sekrestyésnek, Karcsi bácsinak is sokat köszönhetek. Belga jótevőim közül a jólelkű esperes kanonok úrnak, Arnold és Franz atyáknak. A sok kedves belga és flamand adakozó, akik egyengették utamat az Úr oltárához, majd felkarolták árváimat, a sasfiókákat. Segítettek, hogy templomokat, kápolnákat, árvaházakat építhessek! Még Engesztelő Kápolnám és a „Táborhegyen Zarándokház” létesítésében is segítettek. De ugyancsak nagy a tábora azoknak a magyar és a világ minden tájékáról való kedves jótevőimnek, akik adományokkal segítettek műveim létesítéséhez és fenntartásához! Mennyi hálás szeretettel gondolok rájuk!

Szeretettel gondolok a vértanú Mindszenty bíboros hercegprímás atyánkra és Pétery József váci püspökre nemes szívű támogatásukért és erkölcsi pártfogásukért. Sasfiókáimnak is hálával tartozom. Mennyi készséggel, hősies fáradozással segítettek terveim megvalósításában! Amikor tíz évvel ezelőtt Vác díszpolgára lettem, hálámat fejeztem ki Vác polgármesterének, a képviselőtestületnek és Katona István váci segédpüspöknek, aki megbízott, hogy a Váci Fegyház lelkésze legyek. Amikor bemutattam itt első szentmisémet, utaltam arra, hogy mennyi hálával tartozom

a Váci Fegyháznak, mert amikor Vácra kerültem, segítettek árva-otthonom felszerelésében, hiszen semmink sem volt. Azért is hálás vagyok a váci fegyencnek, mert ők annak idején kétkezi munkával is segítettek a kápolna és az árvaotthon felépítésében.

De hálás vagyok azoknak is, akik üldöztek, letartóztattak, elítéltek. Sokat köszönhetek a rabságban eltöltött éveknek, amelyet mindig jól tudtam felhasználni és sokak javára gyümölcsöztetni. Hálás vagyok azoknak, akik fájdalmat okoztak nekem, megszóltak, megrágalmaztak, kritizáltak, mert mindebből csak lelki hasznom származott. Hálás vagyok az Isteni Gondviselésnek minden megpróbáltatásomért, hiszen mindez megacélozta hitemet, növelte reményemet, tökéletesítette szeretetemet, hiszen mindezt el tudtam viselni.

A hálátlanságokért sem volt soha harag, vagy gyűlölet bennem, a szeretet mindig mindent áthidal! Tudatában voltam annak, hogy én is gyarló, szegény bűnös vagyok. Isten szeretetéből és kegyelméből vagyok, aki vagyok. Bárcsak elmondhatnám Szent Pállal: Isten kegyelme nem volt nálam hiábavaló! Egyre jobban rájöttem, hogy mindennek lényege a szeretet!

Mindenek felett pedig a legdicsőbb Szentháromságnak fejezem ki hálámat, imádó hódolattal borulva le Szentséges Főnségük előtt. Megköszönve, hogy immár ötvennyolc éve annyi szentmisét mutathattam be, oly sok szentséget szolgáltathattam ki, olyan sokaknak hirdethettem az Igét, taníthattam az igazságot, hogy Isten a Szeretet!

Mennyi szeretettel, hálával tartozom a Boldogságos Szűz Máriának, Mennyei Édesanyámnak, a Magyarok Nagyasszonyának, Királynőjének. Gyermekkorom óta

oly sok rózsafüzért imádkozhattam, és olyan sokakat nevelhettem Mária-tiszteletre. Zarándokútjaim végül a kút völgyi kis Mária-kegyhelyre vezettek, ahol már több mint harminc esztendeje folytathatom Mindszenty hercegprímás megkezdett engesztelését! Örömmel fáradozom a Regnum Marianum lerombolt fogadalmi templomának újjáépítéséért, de elsődlegesen most is, mint mindig, a lelkekben építem Mária Országát, mert Mária Országán keresztül épül Krisztus Király Ország a szívekben, a lelkekben. Mennyire hálás vagyok az Isteni Gondviselésnek, hogy a szeretet tüze loboghatott bennem, leginkább az Oltáriszentség révén, amely a szeretet és a hála legnagyobb köteléke.

Szeretetem, hálám és legnagyobb köszönetem azért, hogy a Mária-tiszteleten keresztül oly sokakat vezethettem a szentségi Jézushoz, és egyszerű írásaimmal szerte a nagyvilágban olyan sok papi, szerzetesi-szerzetesnői hivatást sikerült elindítani.

Befejezésül hadd hivatkozzak arra a kedves nyolcvanéves Boldog községi öreg parasztbácsira, akivel az útszélén találkoztam Hatvan és Boldog között. Az öreg bácsi már messziről rám köszönt:

– Dicsértessék a Jézus Krisztus!

– Mindörökké, kedves bátyám! – feleltem és leugrottam a kerékpárról.

– Hová tetszik bandukolni?

– Hát most már hazafelé ballagok, reggel ugyanis nem volt szentmisénk, mert a plébános úr korán elutazott. Én csak késve tudtam meg, a busz meg már elment, így gyalog indultam el, hogy Hatvanban hallgassak szentmisét. Ott megáldoztam, most meg lassan megyek hazafelé.

Csodálkoztam, hogy lehet ennyit gyalogolni ebben a melegben egy szentmiséért. Ránéztem és megcsókoltam bütykös kezét. Az öreg bácsi szabadkozott:

– De tisztelendő atya, ez csak természetes, egy szentmise mindennél többet ér. Én kisgyerekkorom óta egyetlen szentmisét nem mulasztottam, szentáldozás nélkül nem tudnék meglenni.

De boldog is ez a boldogi öreg paraszt, akinek egy szentmise mindennél többet ér! Aki ezt megérti, az boldog! Hiszen így tudjuk a Szentháromságnak legjobban kifejezni hálánkat és szeretetünket! Ezáltal életet bennünket az Élet Kenyere: a szentségi Jézus. Amikor kerékpáron folytattam utamat, hátra-hátra néztem az öreg parasztbácsi felé. Meg-megcsillant kezében a rózsafüzér keresztje. Ekkor értettem meg jobban mint valaha: Mária által jutunk el az édes Jézushoz!

Hogyan szeretem Édesanyám kakukkos óráját?

A kemence padkáján ültem Édesanyám mellett. Olyan jó, biztonságos érzést adott az ő ölelő karja. A hasábfákon vibráló kékes-piros lángok csak úgy ontották a meleget, de Édesanyám még több melegséget sugárzott felém. A kis ablakon át áradt a fény a suttogó, hajlongó karácsonyfákra, amelyeket ünneplő, fehér köntösbe öltöztetett a tél. Készültünk a karácsonyra, már nagyon számoltuk a napokat. Édesanyám mindig kedves elbeszéléssel tette felejthetetlenné ezeket a karácsonyra vágyakozó hosszú téli estéket.

– Édesanya – suttogtam –, a nagymámról mesélj, én azt szeretem a legjobban hallgatni!

A szőke hajú Laci és a fekete szemű, élénk Imi is kérlelni kezdte. Édesanya nagyot sóhajtott, sorra meg-simogatta buksi, kócos fejünket, és mesélni kezdett.

– Ó, az én Édesanyám... róla mindig tudnék beszélni. Ő volt a legdrágább, a ti nagymamátok, akit mindenki szeretett. Magas, szikár, de mindig mosolygós, dolgos drága Édesanya, aki mindenkin csak segített és titeket, mindannyiatokat annyira a szívébe zárt, de különösen téged, Pityukám – simogatott meg, miközben csókot lehelt a homlokomra. – Na jó, hát mesélek az ő kakukkos órájáról. A nagymama leg-féltettebb kincse volt. Az öreg vízimalom legszebb dísz.

– Milyen az a kakukkos óra? – kérdeztem kíváncsian.

– Én még láttam – szólt közbe Laci büszkén, Imike meg felállt és élénken, gesztikulálva magyarázta:

– A nagy malomszobában volt, és hangosan ketygett a falon, a fészület alatt. Minden órában és félórán kinyílt egy kis ablak, s a kakukkmadár kidugta fejcskáját és megszólalt.

– Igen – magyarázta Laci –, ahány óra volt, annyit szólt a kakukk.

– De még a csőre is mozgott, meg a szárnyai is – fűzte hozzá Imi.

Gyerekként az órámat nagyon foglalkoztatta az a kakukkmadár és még kérdeztem volna, de Laci és Imi leintett, hogy most anyu fog a nagymama kakukkos órájáról mesélni.

– A nagypapa ajándéka volt ez nagymamának, aki féltve őrizte a kakukkos órát, mint a család legkedvesebb emlékét. Amikor elsőáldozó lettem, féltve őriztem én is. Minden reggel én húztam fel a súlyait, hogy pontosan mutassa az időt. Édesanya már halálos betegen azt suttogta nekem:

„Vigyázz a kakukkos órára, és annak a fiadnak add majd, aki pap lesz!”

Én vigyáztam is rá, mint a szemem fényére, hiszen mindig drága Édesanyámra emlékeztetett, ahogy kakukkolt, ahogy szárnyaival és kis csőrével integetett. Kedves hangja sokszor elűzte gondjaimat, máskor meg imádságra hangolt, hiszen hányszor ültünk ott a malomszobában, a kakukkos óra alatt imádkozva a rózsafüzért.

De azután jöttek a szomorú idők, a csúnya háború, amely Édesapátokat a frontra kényszerítette. Nagyma-

ma is eltávozott egy boldogabb hazába. A kakukk, mintha megérezte volna bánatomat, attól kezdve szomorúbban kakukkolt. Helyzetünk egyre nehezebben lett, kénytelenek voltunk Pestre jönni, s amit csak lehetett, pénzzé kellett tenni. Így is csak az útiköltségre jutott, meg hogy egy budapesti albérleti szobába beköltözzünk. Bizony szomorú szívvel, de a kakukkos órától is meg kellett válni, még akkor, ahogy az öreg vízimalmot áruba bocsátottuk. Az új tulajdonos ragaszkodott hozzá, mert az hozzá tartozott a malomhoz. Én beleegyeztem, mert úgysem tudtuk volna magunkkal hozni. Pedig úgy szerettem volna nektek megőrizni, hiszen olyan sok kedves emlékem fűződött hozzá...

Édesanya könnyezve elhallgatott, én meg gyermeki bizakodással bújtam hozzá, vigasztalva:

– Ne sírj, anyukám, ha nagy leszek, visszaszerzem a kakukkos órát.

Édesanya rám mosolygott a könnyein át:

– De nekem csak akkor kell ám, ha egyik fiam közületek pap lesz, ahogy a nagymama kívánta!

Az Isteni Gondviselés csodálatos jóvoltából én lettem pap. És amikor hazajöttem özvegy Édesanyámhoz mint felszentelt pap Belgiumból Máriaremetére, ő volt a legboldogabb ember.

– Jaj, ha ezt a te drága nagymamád megérhette volna! De most tartozom neked egy kakukkos órával, hiszen drága nagymamád úgy kívánta, hogy az ő kedvenc kakukkos órája azé legyen, akit unokái közül Isten az oltár szolgálatára hív!

– Jaj, Édesanyám, ne legyen ez gond a számodra!

– De igen – válaszolta ő könnyezve –, én eleget szeretnék tenni nagymamád kívánságának!

Teltek-múltak az évek a háború utáni nehéz világban. Sok árva, elhagyott gyermeket felkarolhattam, először Pestszenterzsébeten, majd Vácott, ahol egy árvaházat és kápolnát is építhettem. 1948-ban a váci sasfiókák otthonában már kétszáznegyven elhagyott, árva gyermeket nevelhettem.

Készültünk a karácsonyra.

Egyik nap egy öreg órás kirakatában szép, nagy kakukkos órát pillantottam meg. Azonnal beléptem, mintha csak hívtak volna, s csodálkozva néztem a régi gyönyörű órát. Meghatódva hallgattam a kakukkolást. Kicsapódott a kis ablak az óra számlapja felett, mozogtak a kakukk szárnyai, még a kis csőröcskéje is. Nagymamám kakukkos órája biztos csak ilyen lehetett! Azonnal megalkudtam az órással, és boldogan vittem a kakukkos órát a sasik otthonába. A kereszt alatt a falra függesztettem. A sasik megcsodálták és egyre várták, hogy megszólaljon, kinyíljon a kis ablak, hogy csapkodjon szárnyaival, hogy a csőre is mozogjon. Én is, mintha gyerek lettem volna, úgy örültem neki.

A karácsony előtti napon boldogan vártuk Édesanyámat az állomáson, aki két nagy kosárral érkezett, mely tele volt diós és mákos beiglivel, süteményekkel. Milyen boldogan kísértük a sasi otthonba! A kakukkos órát egy nagy dobozba szépen becsomagoltuk, s ez lett a Szenteste nagy meglepetése Édesanyám számára. Amikor a nagy ragyogó-csillogó karácsonyfa alatt kibontotta a dobozt, amire az volt írva aranyos betűkkel: „nagymama kakukkórája”, Édesanyám felzokogott:

– Milyen meglepetés! Ennél szebb ajándékot nem is kaphattam volna. Ez ugyanolyan, mint Édesanyám kedvenc kakukkos órája!

Meghatódva törölgette a szemét.

– Most már, édes fiam, eleget tehetek Édesanyám kívánságának, mert én ezt a kakukkos órát neked, a pap fiamnak ajándékozom!

Meghatódva köszöntem meg:

– Édesanya, ez most számomra a legkedvesebb karácsonyi ajándék!

A sasik pedig ünnepélyesen feltették a falra, a Feszület alá a nagymama kakukkos óráját, közben felcsendült az egyik kedvenc énekük: „Áldja Isten azt az Édesanyát, aki ilyen papnak nevelte a fiát.”

Ebben a pillanatban a kakukk is kidugta fejecskéjét, szinte ugrált örömében, s a sasik pedig hangosan számoltak:

– Kakukk, kakukk!

Vidáman kakukkoltak a kis madárral.

Ez volt papi életem életem legszebb karácsony szentestéje. Utoljára ünnepelhettem a kis Jézus születését az én drága Édesanyámmal, aranyos sasfiókáimmal, és a kétszeresen ajándékozott kakukkos órával, amelyet karácsonyi ajándéku adtam Édesanyámnak, ő pedig nekem adta boldogan, hogy a nagymama kívánsága teljesüljön: „Az én pap unokámnak legyen kakukkos órája!”

Ötven karácsony telt el azóta sok viszontagság közepette, s hány szomorú karácsonyt töltöttem börtönben is! Hol ide, hol oda vezetett a Gondviselés. Bizony, valóban Isten vándora lettem. Hányszor kifor-

gattak mindenemből, vagyonekbozásra ítélték, s most, amikor végre megállapodtam és felépült a Kút-völgyi Engesztelő Kápolna, majd a Táborhegy Zarándokháza, hurcolkodás közben előkerült az öreg kakukkos óra, amely valahogy átvészelte a zord időket. Már nem ketyegett, nem ugrált ki ablakán a kis kakukk, nem adott hangot, nem kakukkolt a kis madár, de lám, egy kedves lányka, mint a mesebéli Csipkerózsika, felébresztette álmából a kis madarat. Elcipelte nagyapájához a rozoga, öreg órát, s ő végtelen türelemmel és hozzáértéssel újjávarázsolta!

Nagy meglepetésemre kedves unokája a Zarándokház szobájában feltette a kakukkos órát, amely olyan vidáman üdvözölt, kakukkolt, akárcsak régen, amikor szeretett Édesanyámmal, meg sasfiókáimmal hallgattuk zengő kakukkolását azon a szép karácsony estén, a váci sasfiókák otthonában, a csillogó karácsonyfa fényében, amely a mi utolsó, legkedvesebb karácsonyunk volt.

Fenyőfa ágacskák hajladoznak a Jó Pásztor szobra körül a „Táborhegyen Zarándokház” előtt. A fehér hó-pelyhek kergetőznek, majd megpihennek a gallyacskákon. Ahogy nézek ki az ablakon, megszólal a kakukk. Kedvesen, figyelmeztetőn emlékeztet a sok szép karácsonyi élményre. Hányszor elmondta drága Édesanyám, hogy a nagy malomszobában, a kakukkos óra alatt születtem. A nagymamával együtt ringattak, imádkozták a szentolvasót (régen így nevezték a rózsafüzért). A nagy csendben csak a víz halk csobogása hallatszott, ahogy az a malomkerék nagy lapátjáról lecsurgott, de a kakukk mindig közbeszólt, jelezve, hogy peregnek az órák, a percek, a napok. Olyan sok-sok minden feledésbe merült, hiszen az idő már

nyolcvanöt év múlását jelzi számomra. Csak egy kis malomkerék maradt meg a sok évtized emlékeiből, de erre igazából a kakukkos óra emlékeztet, amiről Édesanyám mesélt a kis balatoni házban.

Emlékszem, amikor sok-sok éve elmondta nekünk a nagymama óhaját, hogy azé legyen a kakukkos óra, aki unokái közül pap lesz, mi felugráltunk, s szinte megrohamoztuk jó Édesanyánkat.

– Enyém lesz a kakukkos óra, mert én pap leszek! – jelentette ki határozottan Laci.

– De én is pap akarok lenni, engem illet a kakukkos óra! – hangoskodott a fekete szemű Imi.

Én tehetetlenül álltam.

– Hát én lemaradok a kakukkos óráról?

Tanácsztalanul néztem Édesanyámra és keserves sírásra fakadtam.

– Anyukám, én is pap szeretnék lenni, de nekem már nem juthat kakukkos óra!

Laci odalépett hozzám és vigasztalóan mondta:

– Hát te lehetsz majd a ministráns!

– De annak nem jár kakukkos óra – feleltem színpogva.

Nagy csend támadt a szobában és akkor megszólt a kakukkos óra. Édesanya salamoni bölcsességgel mondta:

– Azé lesz a kakukkos óra, aki számára a nagymama a karácsonyi Jézuskánál kiimádkozza, hogy pap legyen!

Ebbe mindannyian belenyugodtunk, és anyukánkhöz simultunk.

Áldom a karácsonyi kis Jézuskát és nem győzők hálálkodni, hogy annyi sok-sok viszontagság, küzdelem után én kaptam meg hármunk közül a kakukkos

órát, amely a bölcsőtől most már a síromig elkísér engem – az Isten vándorát.

Az öreg vízimalomtól a sasfiókák otthonán keresztül, a Kút völgyi Engesztelő Mária Kápolna „Táborhegyen Zarándokház”-áig, ahol a karácsonyfa-ágacskák fehér, csillogó hóköntösbe öltözve köszöntik a Karácsony legboldogabb Nagyasszonyát, aki immár 2000 éve nyújtja nekünk az Ő Isteni Kisdedét, az Ő édes Jézuskáját.

Tartalomjegyzék

Előszó	5
Hogyan szeret minket a Mennyei Atya?	9
Hogyan szeret minket Jézus?	12
Hogyan szeret minket a Szentlélek?	15
Hogyan szeret minket Mennyei Édesanyánk?	17
Hogyan szeret minket Szent József?	19
Hogyan szeretnek minket az angyalok?	21
Hogyan szeretnek minket a szentek?	24
Hogyan szeretem a Szent Keresztet?	26
Hogyan szeretem a rózsafüzért?	30
Az édesanyai szeretetről	45
Az édesapai szeretetről	53
Hogyan szerettem testvéreimet?	60
Hogyan szerettem sasfiókáimat?	69
Hogyan szerettem jótevőimet?	88
Hogyan szeretem Édesanyám kakukkos óráját?	93

Nyomta és kötötte:
Text-Print Nyomdaipari Kft.
Felelős nyomdavezető:
Bozsoki Rudolf ügyvezető igazgató

